

III

(Citi tiesību akti)

EIROPAS EKONOMIKAS ZONA

EBTA UZRAUDZĪBAS IESTĀDES LĒMUMS

Nr. 12/12/COL

(2012. gada 25. janvāris),

ar kuru astoņdesmit ceturto reizi groza procesuālo un materiālo tiesību noteikumus valsts atbalsta jomā, ieviešot jaunas nodaļas par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu kompensācijai, kas piešķirta par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšanu, un par nostādnēm par valsts atbalstu, ko piešķir kā kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu

EBTA UZRAUDZĪBAS IESTĀDE (Iestāde),

Tā kā:

Saskaņā ar Nolīguma par Uzraudzības iestādes un tiesas izveidi (Uzraudzības un tiesas nolīgums) 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu Iestāde izdod paziņojumus vai pamatnostādnes par jautājumiem, kas aplūkoti Līgumā par Eiropas Ekonomikas zonu (EEZ līgums), ja EEZ līgumā vai Uzraudzības un tiesas nolīgumā tas skaidri paredzēts vai ja Iestāde to uzskata par nepieciešamu.

Eiropas Komisija 2011. gada 20. decembrī pieņēma Komisijas paziņojumu par Eiropas Savienības atbalsta noteikumu piemērošanu kompensācijai, kas piešķirta par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšanu (OV C 8, 11.1.2012., 4. lpp.) un Komisijas paziņojumu – Eiropas Savienības nostādnes par valsts atbalstu, ko piešķir kā kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu (2011., OV C 8, 11.1.2012., 15. lpp.).

Abi paziņojumi attiecas arī uz Eiropas Ekonomikas zonu.

Visā Eiropas Ekonomikas zonā ir jānodrošina EEZ valsts atbalsta noteikumu vienāda piemērošana saskaņā ar EEZ līguma 1. pantā noteikto viendabīguma mērķi.

Saskaņā ar EEZ līguma XV pielikuma 11. lappusē iekļautās nodaļas "VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA" II punktu Iestādei pēc apspriešanās ar Komisiju ir jāpieņem tiesību akti atbilstoši Eiropas Komisijas pieņemtajiem tiesību aktiem.

Iestāde apspriedās ar Eiropas Komisiju un EBTA valstīm, izmantojot 2012. gada 10. janvāra vēstules par šo tematu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Valsts atbalsta pamatnostādnes groza, ieviešot jaunu nodaļu par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu kompensācijai, kas piešķirta par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšanu.

Jaunā nodaļa ir iekļauta šā lēmuma I pielikumā.

2. pants

Valsts atbalsta pamatnostādnes groza, ieviešot jaunu nodaļu par nostādnēm par valsts atbalstu, ko piešķir kā kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu.

Jaunā nodaļa ir iekļauta šā lēmuma II pielikumā.

3. pants

Autentisks ir tikai šā lēmuma teksts angļu valodā.

Briselē, 2012. gada 25. janvārī

EBTA Uzraudzības iestādes vārdā –

Oda Helen SLETNES
priekšsēdētājaSabine MONAUNI-TÖMÖRDY
Kolēģijas locekle

I PIELIKUMS

VI DAĻA. NOTEIKUMI PAR KOMPENSĀCIJU PAR SABIEDRISKO PAKALPOJUMU SNIEGŠANU, VALSTS ĪPAŠUMTIESĪBĀM UZ UZŅĒMUMIEM UN ATBALSTU VALSTS UZŅĒMUMIEM

Valsts atbalsta noteikumu piemērošana kompensācijai, kas piešķirta par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšanu ⁽¹⁾

1. Mērķis un darbības joma

1. Vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem (VTNP) ir būtiska nozīme sociālās un teritoriālās kohēzijas sekmēšanā. EEZ līguma līgumslēdzējam pusēm, izmantojot savas attiecīgās pilnvaras, jā rūpējas par to, lai šādi pakalpojumi tiktu sniegti saskaņā ar principiem un nosacījumiem, kas noteikti, lai tie varētu kalpot savam mērķim.
2. Atsevišķus VTNP var sniegt valsts vai privāti uzņēmumi ⁽²⁾, nesaņemot nekādu īpašu finansiālu atbalstu no EBTA valstu iestādēm. Citus pakalpojumus var sniegt tikai tad, ja attiecīgā iestāde pakalpojuma sniedzējam piedāvā finansiālu kompensāciju. Ja EEZ līmenī nav izstrādāti konkrēti noteikumi, EBTA valstis parasti pašas var noteikt savu VTNP organizēšanas un finansēšanas kārtību.
3. Šās nodaļas mērķis ir precizēt galvenos jēdzienus, kas ir pamatā valsts atbalsta noteikumiem attiecībā uz kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu ⁽³⁾. Tādēļ galvenā uzmanība šajā nodaļā tiks pievērsta tām valsts atbalsta prasībām, kuras ir visbūtiskākās saistībā ar kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem.
4. Eiropas Komisija (Komisija) 2011. gada 20. decembrī izdeva Komisijas Lēmumu 2012/21/ES par Līguma par Eiropas Savienības darbību 106. panta 2. punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi ⁽⁴⁾ (Lēmums 2012/21/ES), ar kuru paziņo, ka atsevišķu veidu VTNP kompensācija, kas ir valsts atbalsts, ir saderīga ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību (Līgums) saskaņā ar Līguma 106. panta 2. punktu, un ar kuru tos atbrīvo no paziņošanas pienākuma saskaņā ar Līguma 108. panta 3. punktu. Lēmumu 2012/21/ES paredzēts pēc iespējas īsākā laikā iekļaut EEZ līgumā. Paralēli šai nodaļai EBTA Uzraudzības iestāde (Iestāde) ir pieņēmusi nostādnes par valsts atbalstu, ko piešķir kā kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu (Nostādnes), kurās izklāstīti nosacījumi, saskaņā ar kuriem valsts atbalstu par VTNP, uz kuriem neattiecas Lēmums 2012/21/ES, var paziņot par saderīgu saskaņā ar EEZ līguma 59. panta 2. punktu. Komisija plāno arī pieņemt VTNP specifisku *de minimis* regulu, kurā precizēts, ka atsevišķi kompensācijas pasākumi nav valsts atbalsts Līguma 107. panta nozīmē (Regula) ⁽⁵⁾. Kad Regula būs pieņemta, tā tiks iekļauta EEZ līgumā.
5. Šī nodaļa neskar pārējo EEZ tiesību, īpaši tiesību publiskā iepirkuma jomā, piemērošanu un to tiesību piemērošanu, kas izriet no EEZ līguma, tostarp Līgumā iekļautajiem nozaru tiesību aktiem. Ja valsts iestāde pakalpojuma sniegšanu izvēlas uzticēt trešai personai, tai ir jāievēro EEZ tiesību akti publiskā iepirkuma jomā, kas iekļauti EEZ līguma XVI pielikumā. Arī gadījumos, kad direktīvas par publisko iepirkumu nav attiecināmas vai ir attiecināmas tikai daļēji (piemēram, attiecībā uz Direktīvas 2004/18/EK ⁽⁶⁾ IIB pielikumā uzskaitītajām pakalpojumu koncesijām un pakalpojumu līgumiem, tostarp dažāda veida sociālajiem pakalpojumiem), tomēr tiesības sniegt pakalpojumu jāpiešķir saskaņā ar EEZ līgumā noteiktajām pārredzamības, vienlīdzīgas attieksmes, proporcionalitātes un savstarpējas atzišanas prasībām ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ Šī nodaļa atbilst Komisijas paziņojumam par Eiropas Savienības atbalsta noteikumu piemērošanu kompensācijai, kas piešķirta par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšanu, OV C 8, 11.1.2012., 4. lpp.

⁽²⁾ Saskaņā ar EEZ līguma 125. pantu Līgums nekādi neietekmē līgumslēdzēju pušu tiesību aktus, kas reglamentē īpašumtiesību sistēmu. Tādējādi konkurences noteikumi nav diskriminējoši attiecībā pret uzņēmumiem, vai tie būtu valsts vai privāti uzņēmumi.

⁽³⁾ Eiropas Komisija ir izdevusi turpmākus norādījumus "Rokasgrāmatā par to, kā vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem un jo īpaši vispārējas nozīmes sociālajiem pakalpojumiem piemērojami Eiropas Savienības noteikumi valsts atbalsta, "publisko iepirkumu" un "iekšējā tirgus" jomā", SEC(2010) 1545 galīgā redakcija, 7.12.2010.

⁽⁴⁾ OV L 7, 11.1.2012., 3. lpp.

⁽⁵⁾ Kuras projekts ir publicēts OV C 8, 11.1.2012., 23. lpp.

⁽⁶⁾ Iekļauta EEZ līguma XVI pielikuma 2. punktā.

⁽⁷⁾ Lieta C-324/98 *Telaustria Verlags GmbH* un *Telefonadress GmbH* pret *Telekom Austria AG*, 2000, *Recueil I-10745*, 60. punkts, un Komisijas skaidrojošais paziņojums par Kopienas tiesību aktiem, ko piemēro līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā, uz ko neattiecas vai tikai daļēji attiecas publiskā iepirkuma direktīvu noteikumi (OV C 179, 1.8.2006., 2. lpp.).

6. Papildus šajā nodaļā aplūkotajiem jautājumiem, Lēmumam 2012/21/ES un Nostādnēm Iestāde atbildēs uz individuāliem jautājumiem, kas rodas saistībā ar valsts atbalsta noteikumu piemērošanu VTNP ⁽¹⁾.
7. Šī nodaļa neskar Eiropas Savienības Tiesas (Tiesa) un EBTA Tiesas judikatūru.

2. Vispārīgie noteikumi attiecībā uz valsts atbalsta jēdzienu

2.1. Uzņēmuma un saimnieciskas darbības jēdziens

8. Pamatojoties uz EEZ līguma 61. panta 1. punktu, valsts atbalsta noteikumi parasti piemērojami tikai tad, ja atbalsta saņēmējs ir "uzņēmums". Tādēļ saistībā ar valsts atbalsta noteikumu piemērošanu būtiski ir tas, vai vispārējās nozīmes pakalpojumu sniedzējs uzskatāms par uzņēmumu.

2.1.1. Vispārīgie principi

9. Tiesa par uzņēmumiem konsekventi ir uzskatījusi saimnieciskā darbībā iesaistītas struktūras neatkarīgi no to juridiskā statusa un finansēšanas veida ⁽²⁾. Līdz ar to tas, vai atsevišķa struktūra uzskatāma par uzņēmumu, pilnībā atkarīgs no tās veikto darbību rakstura. Šim vispārējam principam ir trīs būtiskas sekas.

Pirmkārt, attiecīgās struktūras juridiskais statuss saskaņā ar valsts tiesību aktiem nav noteicošais. Piemēram, struktūra, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir klasificēta kā asociācija vai sporta klubs, EEZ līguma 61. panta 1. punkta nozīmē var būt uzskatāma par uzņēmumu. Vienīgais būtiskais kritērijs šajā saistībā ir tas, vai tā veic saimniecisku darbību.

Otrkārt, valsts atbalsta noteikumu piemērošana pati par sevi nav atkarīga no tā, vai struktūra ir izveidota ar mērķi gūt peļņu. Balstoties uz Tiesas un Vispārējās tiesas tiesu praksi, bezpeļņas struktūras tirgū arī var piedāvāt preces un pakalpojumus ⁽³⁾. Pretējā gadījumā pakalpojuma sniedzējiem, kuru mērķis nav gūt peļņu, protams, netiek piemērota valsts atbalsta kontrole.

Treškārt, struktūras klasificēšana par uzņēmumu vienmēr ir saistīta ar konkrētu darbību. Struktūra, kas veic gan saimnieciskas darbības, gan darbības, kas nav saimnieciskas darbības, uzskatāma par uzņēmumu vienīgi tad, kad tā veic saimnieciskas darbības.

10. Divas atsevišķas juridiskās personas valsts atbalsta noteikumu piemērošanas nolūkā var tikt uzskatītas par vienu saimniecisko struktūru. Šādā gadījumā šī saimnieciskā struktūra uzskatāma par attiecīgo uzņēmumu. Šajā saistībā Tiesa pārbauda, vai tam ir kontrolakcijas vai funkcionālas, saimnieciskas un institucionālas saistības ⁽⁴⁾. No otras puses, struktūra, kas pati neražo preces vai arī nesniedz pakalpojumus tirgū, nav uzņēmums tikai tāpēc, ka tā ir kapitāldaļu vai pat kontrolpaketes turētāja, ja šādu akciju turēšana ļauj izmantot tikai ar akcionāra vai kopīpašnieka statusu saistītās tiesības, kā arī attiecīgā gadījumā saņemt dividendes – ierastos labumus no īpašuma ⁽⁵⁾.
11. Lai precizētu atšķirību starp saimnieciskām darbībām un darbībām, kas nav saimnieciskas darbības, Tiesa ir konsekventi spriedusi, ka jebkura darbība, kas ietver preču vai pakalpojumu piedāvāšanu tirgū, ir saimnieciska darbība ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Jautājumus var adresēt arī Komisijai, izmantojot tās Interaktīvo informācijas dienestu par vispārējās nozīmes pakalpojumiem, kurš ir pieejams Komisijas tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/services_general_interest/registration/form_en.html

⁽²⁾ Apvienotās lietas no C-180/98 līdz C-184/98 *Pavlov* un citi, 2000, *Recueil* I-6451.

⁽³⁾ Apvienotās lietas no 209/78 līdz 215/78 un 218/78 *Van Landewyck*, 1980, *Recueil* 3125, 21. punkts; lieta C-244/94, *FFSA* un citi, 1995, *Recueil* I-4013; lieta C-49/07 *MOTOE*, 2008, Krājums I-4863, 27. un 28. punkts.

⁽⁴⁾ Lieta C-480/09 P *AceaElectrabel Produzione SpA* pret Komisiju, 2010, Krājums, 47.–55. punkts; lieta C-222/04 *Ministero dell'Economia e delle Finanze* pret *Cassa di Risparmio di Firenze SPA* un citiem, 2006, *Recueil* I-289, 112. punkts.

⁽⁵⁾ Lieta C-222/04 *Ministero dell'Economia e delle Finanze* pret *Cassa di Risparmio di Firenze SPA* un citiem, 2006, Krājums I-289, 107.–118. un 125. punkts.

⁽⁶⁾ Lieta 118/85 Komisija pret Itāliju [1987], *Recueil* 2599, 7. punkts; lieta C-35/96 Komisija pret Itāliju, 1998, *Recueil* I-3851, 36. punkts; apvienotās lietas no C-180/98 līdz C-184/98 *Pavlov* un citi, 75. punkts.

12. Tas, vai attiecībā uz konkrētiem pakalpojumiem pastāv tirgus, var būt atkarīgs no veida, kādā attiecīgajā EBTA valstī šie pakalpojumi tiek organizēti⁽¹⁾. Valsts atbalsta noteikumi piemērojami tikai gadījumā, kad konkrēta darbība tiek īstenota tirgus apstākļos. Tādējādi konkrētu pakalpojumu saimnieciskais raksturs dažādās EBTA valstīs var būt atšķirīgs. Turklāt saistībā ar politisko izvēli vai norisēm ekonomikā attiecīgā pakalpojuma klasifikācija laika gaitā var mainīties. Darbība, kas šobrīd nav tirgus darbība, nākotnē par tādu var kļūt, un otrādi.
13. Iestādes lēmums neļaut trešām personām sniegt konkrētu pakalpojumu (piemēram, jo tā vēlas sniegt pakalpojumu, izmantojot iekšējos resursus) neizslēdz to, ka runa ir par saimniecisku darbību. Neatkarīgi no šādas tirgus ierobežošanas saimnieciska darbība var pastāvēt situācijā, kad citi pakalpojuma sniedzēji vēlētos un varētu sniegt konkrēto pakalpojumu attiecīgajā tirgū. Vispārīgi runājot, tas, ka konkrēts pakalpojums tiek sniegts, izmantojot iekšējos resursus⁽²⁾, nekādi neietekmē konkrētās darbības saimniecisko raksturu⁽³⁾.
14. Tā kā atšķirība starp tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem un ar tautsaimniecību nesaistītiem pakalpojumiem ir atkarīga no politiskajām un ekonomiskajām īpatnībām attiecīgajā EBTA valstī, nav iespējams izveidot pilnīgu to darbību sarakstu, attiecībā uz kurām *a priori* ir zināms, ka tās nekad nebūs saimnieciskas darbības. Šāds saraksts nesniegtu patiesu tiesisko noteiktību un tādējādi no tā būtu maz labuma. Tā vietā turpmākajos punktos mēģināts precizēt atšķirību attiecībā uz vairākām būtiskām jomām.
15. Tā kā EEZ līgumā nav sniegta saimnieciskas darbības definīcija, tiesu prakse piedāvā atšķirīgus kritērijus iekšējā tirgus noteikumu un konkurences tiesību piemērošanai⁽⁴⁾.

2.1.2. Valsts varas īstenošana

16. No Tiesas prakses izriet, ka Līguma 107. pants, kas atbilst EEZ līguma 61. pantam, nav piemērojams situācijās, kad valsts rīkojas, "īstenojot valsts varu"⁽⁵⁾, vai kad valsts pārvaldes iestādes rīkojas "kā publiskas iestādes"⁽⁶⁾. Var uzskatīt, ka struktūra rīkojas, īstenojot valsts varu, situācijā, kad attiecīgā darbība ir uzdevums, kas ir daļa no valsts galvenajām funkcijām vai pēc savas būtības, mērķa un tam piemērojamajiem noteikumiem ar šīm funkcijām ir saistīts⁽⁷⁾. Kopumā, ja vien attiecīgā EBTA valsts nav nolēmusi ieviest tirgus mehānismus, darbības, kas ir publiskas iestādes prerogatīvu neatņemama daļa un ko veic valsts, nav saimnieciskas darbības. Kā piemērs ir minamas darbības saistībā ar:
- a) armiju vai policiju;
 - b) aeronavigācijas drošību un kontroli⁽⁸⁾;
 - c) jūras satiksmes kontroli un drošību⁽⁹⁾;

⁽¹⁾ Apvienotās lietas C-159/91 un C-160/91 *Poucet un Pistre*, 1993, *Recueil* I-637.

⁽²⁾ Skatīt ģenerālvadkāta *Geelhoed* atzinumu lietā C-295/05 *Asociación Nacional de Empresas Forestales (Asemfo)* pret *Transformación Agraria SA (Traresa)* un *Administración del Estado*, 2007, Krājums I-2999, 110.–116. punkts; Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 23. oktobra Regulu (EK) Nr. 1370/2007 par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem, izmantojot dzelzceļu un autoceļus, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 1191/69 un Padomes Regulu (EEK) Nr. 1170/70, OV L 315, 3.12.2007., 1. lpp., 5. panta 2. punktu un 6. panta 1. punktu; Komisijas 2011. gada 23. februāra Lēmums 2011/501/ES par valsts atbalstu C 58/06 (ex NN 98/05), ko Vācija sniegusi uzņēmumiem *Bahnen der Stadt Monheim (BSM)* un *Rheinische Bahngesellschaft (RBG)*, kuri ietilpst apvienībā *Verkehrsverbund Rhein-Ruhr*, OV L 210, 17.8.2011., 1. lpp., 208. un 209. punkts.

⁽³⁾ Tas nekādi neietekmē arī to, vai konkrēto pakalpojumu var definēt par VTNP; skatīt 3.2. iedaļu turpmāk.

⁽⁴⁾ Lieta C-519/04 P *David Meca-Medina* un *Igor Majcen* pret Komisiju, 2006, Krājums I-6991, 30.–33. punkts; lieta C-350/07 *Kattner Stahlbau*, 2009, Krājums I-1513, 66., 72., 74. un 75. punkts; ģenerālvadkāta *Poires Maduro* 2005. gada 10. novembra atzinums lietā C-205/03 P *FENIN*, 2006, Krājums I-6295, 50. un 51. punkts.

⁽⁵⁾ Lieta C-118/85 Komisija pret Itāliju, 7. un 8. punkts.

⁽⁶⁾ Lieta C-30/87 *Bodson/Pompes funèbres des régions libérées*, 1988, *Recueil* I-2479, 18. punkts.

⁽⁷⁾ Konkrēti skatīt lietu C-364/92 *SAT/Eurocontrol*, 1994, *Recueil* I-43, 30. punkts.

⁽⁸⁾ Lieta C-364/92 *SAT/Eurocontrol*, 27. punkts; lieta C-113/07 *Selex Sistemi Integrati* pret Komisiju, 2009, Krājums I-2207, 71. punkts.

⁽⁹⁾ Komisijas 2002. gada 16. oktobra Lēmums lietā Nr. 438/02 – *Beļģija* – atbalsts ostas iestādēm, OV C 284, 21.11.2002.

- d) piesārņojuma kontroli⁽¹⁾; un
- e) cietumsodu organizēšanu, finansēšanu un izpildi⁽²⁾.

2.1.3. Sociālais nodrošinājums

17. Tas, vai sociālā nodrošinājuma sistēmas ir klasificējamas kā darbības, kas ietver saimniecisku darbību, ir atkarīgs no veida, kādā tās ir izveidotas un strukturētas. Pēc būtības Tiesa un Vispārējā tiesa nošķir sistēmas, kas balstītas uz solidaritātes principu, un sistēmas ar saimniecisku raksturu.
18. Tiesa un Vispārējā tiesa ir izmantojušas vairākus kritērijus, lai noteiktu, vai sociālā nodrošinājuma sistēma ir balstīta uz solidaritāti un līdz ar to neietver saimniecisku darbību. Šajā saistībā būtiski var būt daudzi faktori:
 - a) vai dalība sistēmā ir obligāta⁽³⁾;
 - b) vai sistēma kalpo vienīgi sociālam mērķim⁽⁴⁾;
 - c) vai sistēmai nav mērķa gūt peļņu⁽⁵⁾;
 - d) vai apdrošināšanas pakalpojumi ir neatkarīgi no veiktajām iemaksām⁽⁶⁾;
 - e) vai sniegtajiem apdrošināšanas pakalpojumiem nav obligāti jābūt samērīgiem ar apdrošinātās personas ieņēmumiem⁽⁷⁾; un
 - f) vai attiecīgo sistēmu kontrolē valsts⁽⁸⁾.
19. Šādas uz solidaritāti balstītas sistēmas ir jānošķir no sistēmām ar saimniecisku raksturu⁽⁹⁾. Atšķirībā no sistēmām, kas balstītas uz solidaritāti, sistēmām ar saimniecisku raksturu parasti ir raksturīgas šādas iezīmes:
 - a) brīvprātīga dalība⁽¹⁰⁾;
 - b) kapitāla uzkrāšanas princips (tiesības saņemt pakalpojumu ir atkarīgas no veiktajām iemaksām un attiecīgās sistēmas finanšu rezultātiem)⁽¹¹⁾;
 - c) orientēšanās uz peļņas gūšanu⁽¹²⁾; un

⁽¹⁾ Lieta C-343/95 *Calì & Figli*, 1997, *Recueil* I-1547, 22. punkts.

⁽²⁾ Komisijas lēmums lietā N 140/2006 — Lietuva — subsīdiju piešķiršana valsts uzņēmumiem labošanas iestādēm, OV C 244, 11.10.2006.

⁽³⁾ Apvienotās lietas C-159/91 un C-160/91 *Poucet un Pistre*, 1993, *Recueil* I-637, 13. punkts.

⁽⁴⁾ Lieta C-218/00 *Cisal un INAIL*, 2002, *Recueil* I-691, 45. punkts.

⁽⁵⁾ Apvienotās lietas C-264/01, C-306/01, C-354/01 un C-355/01 *AOK Bundesverband*, 2004, Krājums I-2493, 47.–55. punkts.

⁽⁶⁾ Apvienotās lietas C-159/91 un C-160/91 *Poucet un Pistre*, 15.–18. punkts.

⁽⁷⁾ Lieta C-218/00 *Cisal un INAIL*, 40. punkts.

⁽⁸⁾ Apvienotās lietas C-159/91 un C-160/91 *Poucet un Pistre*, 14. punkts; lieta C-218/00 *Cisal un INAIL*, 43.–48. punkts; apvienotās lietas C-264/01, C-306/01, C-354/01 un C-355/01 *AOK Bundesverband*, 51.–55. punkts.

⁽⁹⁾ Skatīt konkrēti lietu C-244/94 *FFSA* un citi, 19. punkts.

⁽¹⁰⁾ Lieta C-67/96 *Albany*, 1999, *Recueil* I-5751, 80.–87. punkts.

⁽¹¹⁾ Lieta C-244/94 *FFSA* un citi, 9. un 17.–20. punkts; lieta C-67/96 *Albany*, 81.–85. punkts; skatīt arī apvienotās lietas no C-115/97 līdz C 117/97 *Brentjens*, 1999, *Recueil* I6025, 81.–85. punkts, lieta C 219/97 *Drijvende Bokken*, 1999, *Recueil* I6121, 71.–75. punkts, un apvienotās lietas no C-180/98 līdz C-184/98 *Pavlov* un citi, 114. un 115. punkts.

⁽¹²⁾ Apvienotās lietas no C-115/97 līdz C-117/97 *Brentjens*.

d) papildu pakalpojumi, kas tiek sniegti papildus pamatsistēmā iekļautajiem pakalpojumiem ⁽¹⁾.

20. Dažās sistēmās ir apvienotas abu kategoriju iezīmes. Šādos gadījumos sistēmas klasifikācija ir atkarīga no dažādu elementu analīzes un to nozīmīguma pakāpes ⁽²⁾.

2.1.4. Veselības aprūpe

21. EEZ veselības aprūpes sistēmas dažādās valstīs ievērojami atšķiras. Konkurences apmērs starp dažādiem veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem tirgus apstākļos lielā mērā ir atkarīgs no turpmāk minētajām valsts īpatnībām.

22. Dažās valstu sistēmās valsts slimnīcas ir neatņemama valsts veselības aprūpes sistēmas daļa, un to darbība gandrīz pilnībā ir balstīta uz solidaritātes principu ⁽³⁾. Šādas slimnīcas tiek tieši finansētas no sociālās apdrošināšanas iemaksām un citiem valsts līdzekļiem un apdrošinātajām personām, balstoties uz vispārēju nodrošinājumu, un pakalpojumus sniedz bez maksas ⁽⁴⁾. Tiesa un Vispārējā tiesa ir apstiprinājušas, ka situācijā, kad šāda struktūra pastāv, attiecīgās organizācijas darbību neveic kā uzņēmumi ⁽⁵⁾.

23. Ja pastāv šāda struktūra, pat darbības, kuras pašas par sevi varēt būt saimnieciska rakstura, bet tiek veiktas vienīgi nolūkā sniegt citu pakalpojumu, kas nav saimniecisks pakalpojums, nav saimnieciska rakstura darbības. Organizācija, kas iepērk preces – pat lielos apjomos – nolūkā sniegt pakalpojumu, kas nav saimnieciska rakstura pakalpojums, neveic darbību kā uzņēmums tikai tā iemesla dēļ, ka tā veic pirkumu attiecīgajā tirgū ⁽⁶⁾.

24. Citās valstu sistēmās slimnīcas un citi veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji savus pakalpojumus piedāvā par atlīdzību, par kuriem pacienti maksā tieši vai ar savu apdrošinātāju starpniecību ⁽⁷⁾. Šādās sistēmās saistībā ar veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu starp slimnīcām pastāv zināma konkurence. Šādā gadījumā fakts, ka veselības aprūpes pakalpojumus sniedz valsts slimnīca, nav pietiekams, lai darbību klasificētu kā darbību, kas nav saimnieciska darbība.

25. Tāpat arī Tiesa un Vispārējā tiesa ir precizējušas, ka veselības aprūpes pakalpojumi, ko, paši uzņemoties risku, neatkarīgi ārsti un citi privāti praktizējoši ārsti sniedz par atlīdzību, ir uzskatāmi par saimniecisku darbību ⁽⁸⁾. Tādi paši principi piemērojami neatkarīgām aptiekām.

2.1.5. Izglītība

26. Saskaņā ar tiesu praksi valsts izglītības sistēmas ietvaros valsts izglītība, ko finansē un uzrauga valsts, var tikt uzskatīta par darbību, kas nav saimnieciska darbība. Šajā saistībā Tiesa ir norādījusi, ka valsts

“izveidojot un uzturot šādu valsts izglītības sistēmu, kas finansējumu galvenokārt saņem no valsts budžeta, nevis skolēniem vai viņu vecākiem..., nevēlas iesaistīties darījumos par atlīdzību, bet īsteno savus pienākumus pret iedzīvotājiem sociālajā, kultūras un izglītības jomā” ⁽⁹⁾.

⁽¹⁾ Apvienotās lietas no C-180/98 līdz C-184/98 *Pavlov* un citi.

⁽²⁾ Lieta C-350/07 *Kattner Stahlbau*, 2009, Krājums I-1513.

⁽³⁾ Balstoties uz Eiropas tiesu praksi, labs piemērs ir Spānijas valsts veselības aprūpes sistēma (skatīt lietu T-319/99 *FENIN*, 2003, *Recueil* II-357).

⁽⁴⁾ Atkarībā no sistēmas vispārējām īpatnībām maksas, kas sedz tikai nelielu daļu no pakalpojuma patiesajām izmaksām, nedrīkst ietekmēt sistēmas klasifikāciju par darbību, kas nav saimnieciska darbība.

⁽⁵⁾ Lieta T-319/99 *FENIN*, 2003, *Recueil* II-357, 39. punkts.

⁽⁶⁾ Lieta T-319/99 *FENIN*, 40. punkts.

⁽⁷⁾ Skatīt, piemēram, lietu C-244/94 *FFSA*, lietu C-67/96 *Albany*, apvienotās lietas C-115/97, C-116/97 un C-117/97 *Brentjens*, un lietu C-219/97 *Drijvende Bokken*.

⁽⁸⁾ Skatīt apvienotās lietas no C-180/98 līdz C-184/98 *Pavlov* un citi, 75. un 77. punkts.

⁽⁹⁾ Skatīt cita starpā lietu C-318/05 Komisija pret Vāciju, 2007, Krājums I-6957, 68. punkts. Skatīt arī Komisijas 2001. gada 25. aprīļa Lēmumu N118/00 par valsts subsīdijām profesionāliem sporta klubiem un EBTA Uzraudzības iestādes lēmumu lietā 68123 – Norvēģija — *Nasjonal digital leiringsarena*, 12.10.2011., 9. lpp.

27. Saskaņā ar to pašu tiesu praksi to, ka valsts izglītība pēc būtības nav saimnieciska darbība, neietekmē fakts, ka skolēniem vai viņu vecākiem dažreiz jāmaksā mācību vai iestāšanās maksa kā ieguldījums sistēmas darbības izdevumiem. Šādas finanšu iemaksas bieži vien sedz tikai daļu no konkrētā pakalpojuma patiesajām izmaksām un līdz ar to nav uzskatāmas par atlīdzību par sniegto pakalpojumu. Līdz ar to tās nemaina to, ka vispārējai izglītībai, ko pārsvarā finansē valsts, nav saimnieciska rakstura ⁽¹⁾. Šie principi var attiekties uz valsts izglītības pakalpojumiem, piemēram, arodapmācību ⁽²⁾, privātām un valsts pamatskolām ⁽³⁾ un bērnudārziem ⁽⁴⁾, izglītības darbībām kā papildu pakalpojumu universitātēs ⁽⁵⁾, kā arī izglītības nodrošināšanu universitātēs ⁽⁶⁾.
28. Šādu valsts izglītības pakalpojumu sniegšana jānošķir no pakalpojumiem, kuru finansēšanu galvenokārt sedz vecāki vai skolēni, vai tā tiek segta no komerciāliem ieņēmumiem. Piemēram, komercuzņēmumi, kas piedāvā augstāko izglītību, kuru pilnībā finansē studenti, nepārprotami ir iekļauti pēdējā minētajā kategorijā. Dažās sistēmās valsts iestādes var piedāvāt izglītības pakalpojumus, kuri savas būtības, finansēšanas struktūras un konkurējošu privātu organizāciju dēļ uzskatāmi par saimnieciskām darbībām.
29. Valsts atbalsta pamatnostādņēs par atbalstu pētniecībai, attīstībai un inovācijai ⁽⁷⁾ lestage ir precizējusi, ka atsevišķas darbības, ko veic universitātes un pētniecības organizācijas, neietilpst valsts atbalsta noteikumu darbības jomā. Tas attiecas uz pētniecības organizāciju pamatdarbībām, proti:
- a) izglītība nolūkā panākt personāla daudzuma un kvalifikācijas pieaugumu;
 - b) neatkarīgi pētījumi un izstrāde nolūkā gūt plašākas zināšanas un labāku sapratni, tostarp kopīgi pētījumi un izstrāde; un
 - c) pētījumu rezultātu izplatīšana.
30. Tāpat arī lestage ir precizējusi, ka tehnoloģiju nodošanas darbības (licencēšana, uzlabojumi vai pētniecības organizācijas radīto zināšanu citi pārvaldības veidi) nav saimnieciskas darbības, ja tās ir iekšējas darbības ⁽⁸⁾ un visus ienākumus no šīm darbībām atkārtoti iegulda pētniecības organizāciju pamatdarbībā ⁽⁹⁾.

2.2. Valsts līdzekļi

31. Vienīgi priekšrocības, kas tieši vai netieši piešķirtas no valsts līdzekļiem, var būt valsts atbalsts EEZ līguma 61. panta nozīmē ⁽¹⁰⁾. No privātajiem resursiem finansētas priekšrocības var stiprināt dažu uzņēmumu pozīciju, taču tās neietilpst EEZ līguma 61. panta darbības jomā.

⁽¹⁾ EBTA Tiesas 2008. gada 21. februāra spriedums lietā E-5/07.

⁽²⁾ Lieta 263/86 *Humbel*, 1988, *Recueil* 5365.

⁽³⁾ Lieta C-318/05 Komisija pret Vāciju, 2007, Krājums I-6957; lieta C-76/05 *Schwartz*, 2007, Krājums 6849.

⁽⁴⁾ EBTA Tiesas 2008. gada 21. februāra spriedums lietā E-5/07.

⁽⁵⁾ Lieta C-281/06 *Jundt*, 2007, Krājums I-12231.

⁽⁶⁾ Lieta 109/02 *Wirth*, 1993, *Recueil* I-6447.

⁽⁷⁾ OV L 305, 19.11.2009., 1. lpp. un EEZ papildinājums Nr. 60, 19.11.2009., 1. lpp.

⁽⁸⁾ Saskaņā ar 26. zemsvītras piezīmi Valsts atbalsta pamatnostādņu nodaļā par atbalstu pētniecībai, attīstībai un inovācijai ar iekšējo darbību saprot situāciju, kad pētniecības organizācijas zināšanu pārvaldību veic vai nu šīs organizācijas nodaļa vai meitasuzņēmums, vai to veic kopīgi ar citām pētniecības organizācijām. Līgumu slēgšana ar trešām personām par noteiktiem pakalpojumiem atklātā konkursā neizjauc šo darbību iekšējo raksturu.

⁽⁹⁾ Skatīt nodaļas par atbalstu pētniecībai, attīstībai un inovācijai 3.1.1. un 3.1.2. punktu.

⁽¹⁰⁾ Apvienotās lietas no C-52/97 līdz C-54/97 *Viscido* un citi, 1998, *Recueil* I-2629, 13. punkts, un lieta C-53/00 *Ferring*, 2001, *Recueil* I-9067, 16. punkts. Skatīt arī lietu C-379/98 *PreussenElektra* pret *Schleswig*, 2001, *Recueil* I-2099.

32. Valsts resursi var tikt piešķirti daudzos dažādos veidos, piemēram, tiešo subsīdiju, nodokļa atlaižu un pabalstu natūrā veidā. Jo īpaši tas, ka valsts par atsevišķiem pakalpojumiem neprasa maksāt tirgus cenas, ir atteikšanās no valsts līdzekļiem. Spriedumā lietā C-482/99 Francija pret Komisiju ⁽¹⁾ Tiesa arī apstiprināja, ka valsts uzņēmuma līdzekļi ir valsts līdzekļi Līguma 107. panta nozīmē, kas atbilst EEZ līguma 61. pantam, jo valsts iestādes šos līdzekļus var kontrolēt. Ja uzņēmums, kuram ir uzticēts veikt VTNP, ir finansēts no valsts uzņēmuma līdzekļiem un finansējums ir piedēvējams valstij, šāds finansējums līdz ar to var būt valsts atbalsts.
33. Bez konkursa izsludināšanas izsniegta licences aizņemties vai izmantot valsts infrastruktūru vai citas īpašas vai ekskluzīvas tiesības, kam ir saimnieciska vērtība, var nozīmēt atteikšanos no valsts līdzekļiem un atbalsta saņēmējiem radīt priekšrocības ⁽²⁾.
34. Dažos gadījumos EBTA valstis VTNP var finansēt no maksām vai iemaksām, ko veikuši daži uzņēmumi vai lietotāji, kuru peļņa tiek pārvesta uz uzņēmumiem, kam uzticēta VTNP sniegšana. Tiesa ir izskatījusi šāda veida finansēšanu, īpaši savā spriedumā lietā 173/73 Itālija pret Komisiju ⁽³⁾, kurā tā nosprieda, ka
- “Tā kā attiecīgie līdzekļi tiek finansēti no valsts tiesību aktos noteiktajām obligātajām iemaksām un tā kā šī lieta parāda, ka līdzekļi tiek pārvaldīti un iedalīti saskaņā ar attiecīgo tiesību aktu noteikumiem, attiecīgie līdzekļi uzskatāmi par valsts līdzekļiem [Līguma 107.] panta nozīmē, pat ja tos nepārvalda valsts iestādes.”
35. Tāpat arī spriedumā apvienotajās lietās C-78/90 līdz C-83/90 *Compagnie Commerciale de l'Ouest* ⁽⁴⁾ Tiesa apstiprināja, ka pasākumi, kas tiek finansēti no parafiskālajiem maksājumiem, ir pasākumi, kas finansēti no valsts līdzekļiem.
36. Attiecīgi kompensācijas maksājumi par to VTNP darbību, kuri tiek finansēti no parafiskāliem maksājumiem vai valsts noteiktām obligātajām iemaksām un kuri tiek pārvaldīti un iedalīti saskaņā ar tiesību aktiem, ir kompensācijas maksājumi no valsts līdzekļiem.

2.3. Ietekme uz tirdzniecību

37. Lai varētu piemērot EEZ līguma 61. pantu, kompensācijai par sabiedriskajiem pakalpojumiem jāietekmē tirdzniecība starp līgumslēdzējām pusēm vai jāietver risks, ka šāda tirdzniecība tiks ietekmēta. Lai šāda ietekme varētu būt, parasti kā priekšnoteikums tiek pieņemts, ka tirgus ir atvērts konkurencei. Tādēļ, ja tirgi ir atvērti konkurencei ar EEZ līgumu vai valstu tiesību aktiem vai *de facto* ar ekonomisko attīstību, piemēro valsts atbalsta noteikumus. Šādās situācijās EBTA valstis saglabā rīcības brīvību attiecībā uz veidu, kā noteikt, organizēt un finansēt VTNP, piemērojot valsts atbalsta kontroli gadījumā, ja privātam vai valsts (tostarp iekšējam pakalpojumu sniedzējam) VTNP sniedzējam tiek piešķirta kompensācija. Ja tirgus ir rezervēts vienam uzņēmumam (tostarp iekšējiem pakalpojumu sniedzējiem), uzņēmumam piešķirtajai kompensācijai arī piemēro valsts atbalsta kontroli. Ja saimnieciska darbība ir atvērta konkurencei, lēmums sniegt VTNP, izmantojot citas

⁽¹⁾ Lieta C-482/99 Francija pret Komisiju, 2002, ECR I-4397.

⁽²⁾ Lieta C-462/99 *Connect Austria Gesellschaft für Telekommunikation GmbH* pret *Telekom-Control-Kommission* un *Mobilkom Austria AG*, 2003, Krājums I-05197, 92. un 93. punkts; lieta T-475/04 *Bouygues* un *Bouygues Télécom SA* pret Komisiju, 2007, Krājums II-02097, 101., 104., 105. un 111. punkts.

⁽³⁾ Lieta 173/73 Itālija pret Komisiju, 1974, *Recueil* 709, 16. punkts Skatīt arī lietu 78/79 *Steinike*, 1977, *Recueil* 595, 21. punkts, un lietu C206/06 *Essent Netwerk*, 2008, 5497, 47., 57. un 96. punkts.

⁽⁴⁾ *Compagnie Commerciale de l'Ouest* un citi pret *Receveur Principal des Douanes de La Pallice Port*, 1992, *Recueil* I-1847, 35. punkts. Skatīt arī apvienotās lietas no C-34/01 līdz C-38/01 *Enirisorse SpA* pret *Ministero delle Finanze*, 2003, *Recueil* I-14243, 26. punkts.

metodes, nevis publisko iepirkumu procedūru, ar kuru sabiedrībai tiek nodrošinātas zemākās izmaksas, var radīt konkurences traucējumus, neļaujot konkurentiem ienākt tirgū vai ļaujot atbalsta saņēmējiem vieglāk izvērst savu darbību citos tirgos. Konkurences traucējumi var notikt arī izejvielu tirgū. Atbalsts uzņēmumam neliberalizētā tirgū var ietekmēt tirdzniecību, ja atbalsta saņēmējs uzņēmums darbību veic arī liberalizētos tirgos ⁽¹⁾.

38. Atbalsta pasākumi var arī ietekmēt tirdzniecību, ja atbalsta saņēmējs uzņēmums pats nepiedalās pārrobežu darbību veikšanā. Šādos gadījumos vietējo pakalpojumu sniegšanu var saglabāt vai palielināt, kā rezultātā citās līgumslēdzējās pusēs izveidotiem uzņēmumiem ir samazinātas iespējas piedāvāt savus pakalpojumus attiecīgajā EBTA valstī ⁽²⁾.
39. Saskaņā ar Tiesas praksi nav noteikts sliekšnis vai procentuālā daļa, zem kuriem var uzskatīt, ka tirdzniecība starp līgumslēdzējām pusēm nav ietekmēta ⁽³⁾. Salīdzinoši mazā atbalsta summa vai atbalsta saņēmēja uzņēmuma salīdzinoši nelielais apmērs *a priori* nenozīmē, ka tirdzniecība starp līgumslēdzējām pusēm nevar tikt ietekmēta.
40. No otras puses, Komisija vairākos gadījumos ir secinājusi, ka darbības pilnībā tika veiktas vietējā līmenī un neietekmēja tirdzniecību starp līgumslēdzējām pusēm. Kā piemērus var minēt:
- a) peldbaseinus, kas paredzēti izmantošanai galvenokārt vietējiem iedzīvotājiem ⁽⁴⁾;
 - b) vietējās slimnīcas, kuras paredzētas vienīgi vietējiem iedzīvotājiem ⁽⁵⁾;
 - c) vietējos muzejus, kas, maz ticams, piesaistīs pārrobežu apmeklētājus ⁽⁶⁾; un
 - d) vietējos kultūras pasākumus, kuru potenciālie skatītāji ir vienīgi vietējie iedzīvotāji ⁽⁷⁾.
41. Visbeidzot, Iestādei nav jāpārbauda viss finansiālais atbalsts, ko piešķirušas EBTA valstis. 2006. gada 15. decembra Regulā (EK) Nr. 1998/2006 par Līguma 87. un 88. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam ⁽⁸⁾ noteikts, ka atbalstam, kas nepārsniedz EUR 200 000 katram uzņēmumam kādā trīs gadu laika posmā, EEZ līguma 61. panta 1. punktu nepiemēro. Īpaši *de minimis* robežlielumi piemērojami transporta nozarei ⁽⁹⁾, un Komisija plāno pieņemt regulu, kurā tiktu noteikts īpašs *de minimis* robežlielums vietējiem vispārējās tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem un kura tiks iekļauta EEZ līgumā.

3. Nosacījumi, saskaņā ar kuriem kompensācija par sabiedriskiem pakalpojumiem nav valsts atbalsts

3.1. Tiesas noteiktie kritēriji

42. Tiesa spriedumā *Altmark* lietā ⁽¹⁰⁾ sniedza sīkākus precizējumus par nosacījumiem, saskaņā ar kuriem kompensācija par sabiedriskiem pakalpojumiem nav valsts atbalsts, ja tā nerada nekādas priekšrocības.

43. No Tiesas sprieduma izriet, ka,

“ja valsts veiktais pasākums uzskatāms par kompensāciju, ko uzņēmums saņem, lai izpildītu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, jo šis uzņēmums faktiski finanšu labumu negūst un tādējādi pasākums nerada tam labvēlīgāku pozīciju konkurencē kā uzņēmumiem, kas konkurē ar šo uzņēmumu, uz šādu pasākumu pants [Līguma 107. panta 1. punkts] neattiecas. Taču, lai šāda kompensācija apskatāmajā lietā netiktu klasificēta par valsts atbalstu, ir jāizpilda virkne noteikumu.

⁽¹⁾ Apvienotās lietas T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97–T-607/97, T-1/98, T-3/98–T-6/98 un T-23/98 *Mauro Alzetta* un citi pret Komisiju, 2000, *Recueil* II-2319, 143.–147. punkts.

⁽²⁾ Skatīt īpaši lietu C-280/00 *Altmark Trans GmbH* un *Regierungspräsidium Magdeburg* pret *Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, 2003, *Recueil* I-7747.

⁽³⁾ Spriedums lietā C-280/00 *Altmark Trans GmbH* un *Regierungspräsidium Magdeburg* pret *Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, 81. punkts.

⁽⁴⁾ Komisijas Lēmums lietā Nr. 258/2000 — Vācija — peldbaseini Dorstenā, OV C 172, 16.6.2001., 16. lpp.

⁽⁵⁾ Komisijas Lēmums lietā Nr. 543/2001 — Īrija — nodokļu atvieglojumi slimnīcām, OV C 154, 28.6.2002., 4. lpp.

⁽⁶⁾ Komisijas Lēmums lietā Nr. 630/2003 — Itālija — vietējie muzeji — Sardīnija, OV C 275, 8.12.2005., 3. lpp.

⁽⁷⁾ Komisijas Lēmums lietā Nr. 257/2007 — Spānija — piešķirumi teatraliem priekšnesumiem Basku zemē, OV C 173, 26.7.2007., 2. lpp.

⁽⁸⁾ OV L 379, 28.12.2006., 5. lpp., iekļauta EEZ līguma XV pielikuma 1.ea punktā.

⁽⁹⁾ Skatīt 2. panta 2. punktu Regulā (EK) Nr. 1998/2006 attiecībā uz transportu.

⁽¹⁰⁾ Lieta C-280/00 *Altmark Trans GmbH* un *Regierungspräsidium Magdeburg* pret *Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*.

... Pirmkārt, saņēmējam uzņēmumam reāli ir jābūt pienākumam sniegt sabiedriskos pakalpojumus un šim pienākumam jābūt skaidri noteiktam. ...

... Otrkārt, parametri, pēc kuriem tiek aprēķināta kompensācija, jānosaka iepriekš objektīvā un pārskatāmā veidā, lai novērstu iespēju, ka tie varētu saņēmējam uzņēmumam radīt ekonomiskas priekšrocības salīdzinājumā ar konkurējošiem uzņēmumiem. ... Tāpēc dalībvalsts veikts maksājums, lai kompensētu uzņēmuma zaudējumus, ja kompensācijas aprēķināšanas paņēmieni nav iepriekš noteikti un vēlāk izrādās, ka zināmu pakalpojumu sniegšana sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību ietvaros nav ekonomiski dzīvotspējīga, ir uzskatāms par finanšu pasākumu, kas ietilpst valsts atbalsta jēdzienā panta [Līguma 107. panta 1. punktā] nozīmē.

... Treškārt, kompensācija nedrīkst pārsniegt summu, kas nepieciešama, lai nosegtu visus vai daļu izdevumu, kas radušies, pildot sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, ņemot vērā atbilstošos rēķinus [ieņēmumus] un saprātīgu peļņu saistībā ar šo saistību izpildi

... Ceturkārt, ja uzņēmums sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām konkrētajā gadījumā nav izvēlēts sabiedrisko iepirkumu procedūras rezultātā, kas ļautu izvēlēties pretendentu, kurš spēj šos pakalpojumus piedāvāt par sabiedrībai viszemāko cenu, kompensācijas apjoms nosakāms, pamatojoties uz to izdevumu analīzi, kādi, pildot šīs saistības, rastos tipiskam uzņēmumam, kas ir labi vadīts un adekvāti nodrošināts ar transporta līdzekļiem, lai spētu izpildīt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, ņemot vērā atbilstošos rēķinus [ieņēmumus] un paredzot saprātīgu peļņu par šo saistību izpildi" ⁽¹⁾.

44. Turpmāk 3.2.–3.6. iedaļā apskatītas *Altmark* tiesu prakses dažādās prasības, proti, vispārējās tautsaimniecības nozīmes pakalpojumu jēdziens EEZ līguma 61. pantā ⁽²⁾, vajadzība pēc pilnvarojuma akta ⁽³⁾, pienākums noteikt kompensācijas parametrus ⁽⁴⁾, principi, lai izvairītos no pārmērīgas kompensācijas ⁽⁵⁾, un principi saistībā ar pakalpojuma sniedzēja atlasi ⁽⁶⁾.

3.2. Vispārējās tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu esība

45. Jēdziens "vispārējās tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumi" nemītīgi attīstās un cita starpā ir atkarīgs no iedzīvotāju vajadzībām, tehnoloģiskajām un tirgus norisēm, kā arī sociālajām un politiskajām prioritātēm attiecīgajā EBTA valstī. Tiesa ir noteikusi, ka VTNP ir pakalpojumi, kam salīdzinājumā ar citām saimnieciskām darbībām ir īpašas pazīmes ⁽⁷⁾.

46. Tā kā nav izstrādāti konkrēti EEZ noteikumi par to, kad pakalpojums ir vispārējās tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojums, EBTA valstīm ir plaša rīcības brīvība, attiecīgo pakalpojumu definējot par VTNP un pakalpojuma sniedzējam piešķirot kompensāciju. Iestādes kompetence šajā saistībā aprobežojas tikai ar pārbaudīšanu, vai attiecīgā EBTA valsts ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu, konkrēto pakalpojumu definējot par VTNP ⁽⁸⁾, un izvērtējot valsts atbalstā iesaistīto kompensāciju. Ja ir īpaši EEZ noteikumi, tie attiecināmi uz EBTA valstu rīcības brīvību, neskarot Iestādes pienākumu izvērtēt, vai VTNP ir pareizi definēts valsts atbalsta kontroles nolūkā.

⁽¹⁾ Lieta C-280/00 *Altmark Trans GmbH* un *Regierungspräsidium Magdeburg* pret *Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, 87.–93. punkts.

⁽²⁾ Skatīt 3.2. iedaļu.

⁽³⁾ Skatīt 3.3. iedaļu.

⁽⁴⁾ Skatīt 3.4. iedaļu.

⁽⁵⁾ Skatīt 3.5. iedaļu.

⁽⁶⁾ Skatīt 3.6. iedaļu.

⁽⁷⁾ Lieta C-179/90 *Merci convenzionali porto di Genova*, 1991, *Recueil* I-5889, 27. punkts; lieta C-242/95 *GT-Link A/S*, 1997, *Recueil* I-4449, 53. punkts, un lieta C-266/96 *Corsica Ferries France SA*, 1998, *Recueil* I-3949, 45. punkts.

⁽⁸⁾ Lieta T-289/03 *BUPA* un citi pret Komisiju, 2008, Krājums II-81, 166.–169. un 172. punkts; Lieta T-17/02 *Fred Olsen*, 2005, Krājums II-2031, 216. punkts.

47. Pirmais *Altmark* kritērijs ietver prasību par VTNP pakalpojuma definēšanu. Šī prasība atbilst EEZ līguma 59. panta 2. punktā ietvertajai prasībai⁽¹⁾. No EEZ līguma 59. panta 2. punkta izriet, ka uzņēmumi, kam uzticēts sniegt VTNP, ir uzņēmumi, kam uzticēts "īpašs uzdevums"⁽²⁾. Parasti "īpaša sabiedriskā pakalpojuma uzdevuma" uzticēšana nozīmē tādu pakalpojumu nodrošināšanu, ko tirgus dalībnieks, ja tas ņemtu vērā savas komerciālās intereses, neuzņemtos vai neuzņemtos tādā pašā mērā vai ar tādiem pašiem nosacījumiem⁽³⁾. Piemērojot vispārējās nozīmes kritēriju, EBTA valstis vai EEZ līgums šādus pakalpojumus var saistīt ar īpašiem pienākumiem.
48. Tādējādi Iestāde uzskata, ka nebūtu lietderīgi noteikt īpašu sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas pienākumu darbībai, ko uzņēmumi, kas darbojas normālos tirgus apstākļos⁽⁴⁾, jau sniedz vai var sniegt apmierinošā līmenī un ievērojot valsts noteiktus, sabiedrības interesēm atbilstošus nosacījumus, piemēram attiecībā uz cenu, objektīviem kvalitātes raksturlielumiem, nepārtrauktību un piekļuvi attiecīgajam pakalpojumam. Attiecībā uz to, vai pakalpojumu var piedāvāt tirgus, Iestādes vērtējums aprobežojas ar to, ka tiek pārbaudīts, vai attiecīgā EBTA valsts ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu.
49. Būtisks šā principa piemērs ir platjoslas pakalpojumu nozare, kurā Iestāde jau ir sniegusi skaidras norādes par to, kuras darbības var uzskatīt par VTNP. Iestāde uzskata, ka jomās, kurās privātie ieguldītāji jau ir ieguldījuši platjoslas tīkla infrastruktūrā (vai turpina paplašināt savu tīkla infrastruktūru) un jau sniedz konkurētspējīgus platjoslas pakalpojumus ar pienācīgu pārklājumu, paralēlas platjoslas infrastruktūras izveide nav uzskatāma par VTNP. Turpretim, ja ieguldītāji nespēj nodrošināt piemērotu platjoslas pārklājumu, ievērojot īpašus nosacījumus, var piešķirt kompensāciju par VTNP⁽⁵⁾.
50. Tāpat arī Iestāde uzskata, ka pakalpojumiem, kas klasificējami kā VTNP, jābūt vērstiem uz iedzīvotājiem vai jābūt visas sabiedrības interesēs.

3.3. Pilnvarojuma akts

51. Lai varētu piemērot EEZ līguma 59. panta 2. punktu, VTNP sniegšana jāuztic vienam vai vairākiem uzņēmumiem. Tāpēc valstij ir attiecīgajiem uzņēmumiem jāuztic īpašs uzdevums⁽⁶⁾. Saskaņā ar pirmo *Altmark* kritēriju attiecīgajam uzņēmumam ir noteikts sabiedriskā pakalpojuma pienākuma izpildes uzdevums. Attiecīgi, lai rīkotos saskaņā ar spriedumu *Altmark* lietā, nepieciešams sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas tiesību piešķiršanas akts, lai definētu attiecīgā uzņēmuma un iestādes pienākumus.
52. Tiesības sniegt sabiedrisko pakalpojumu jāpiešķir ar aktu, kas atkarībā no tā, par kuru EBTA valsti ir runa, var būt likumdošanas vai regulatīvs instruments vai līgums. Tiesību sniegt sabiedrisko pakalpojumu piešķiršana var būt noteikta arī vairākos dokumentos. Balstoties uz Komisijas un Iestādes pieeju šādos gadījumos, attiecīgajā dokumentā vai dokumentos vismaz jānorāda:
- a) sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākuma raksturs un ilgums;
 - b) attiecīgais uzņēmums un vajadzības gadījumā skartā teritorija;
 - c) jebkuru to ekskluzīvo vai īpašo tiesību raksturs, ko attiecīgā iestāde ir piešķirusi konkrētajam uzņēmumam;
 - d) kompensācijas aprēķināšanas, kontroles un pārskatīšanas parametri; un
 - e) kārtība, kādā atmaksāt un novērst jebkādu kompensācijas pārmaksu.

⁽¹⁾ Lieta T-289/03 *British United Provident Association Ltd (BUPA)* pret Komisiju, 2008, Krājums II-81, 171. un 224. punkts.

⁽²⁾ Skatīt konkrēti lietu C-127/73 *BRT* pret *SABAM*, 1974, *Recueil* 313.

⁽³⁾ Skatīt īpaši 2. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 23. oktobra Regulā (EK) Nr. 1370/2007 par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem, izmantojot dzelzceļu un autoceļus, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 1170/70 (OV L 315, 3.12.2007., 1. lpp.).

⁽⁴⁾ Lieta C-205/99 *Analir*, 2001, *Recueil* I-1271, 71. punkts.

⁽⁵⁾ Sīkākus nosacījumus skatīt 24.–30. punktā Valsts atbalsta pamatnostādņu nodaļā par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu attiecībā uz platjoslas tīklu ātru izvēršanu, vēl nav publicēta OV.

⁽⁶⁾ Skatīt konkrēti lietu C-127/73 *BRT* pret *SABAM*, 1974, *Recueil* 313.

53. Pakalpojumu sniedzēja iesaiste šajā procesā, ar kuru tam tiek piešķirtas tiesības sniegt sabiedriskā pakalpojuma uzdevumu, nenozīmē, ka attiecīgais uzdevums neizriet no valsts iestādes izdota akta, pat ja pilnvarojums ir izsniegts pēc pakalpojumu sniedzēja pieprasījuma⁽¹⁾. Dažās valstu sistēmās situācija, kad iestādes finansē pakalpojumus, kurus pakalpojuma sniedzējs pats ir izstrādājis un ierosinājis, nav nekas neparasts. Taču attiecīgajai valsts iestādei, pirms tā drīkst piešķirt jebkādu kompensāciju, jāpieņem lēmums par to, vai tā apstiprina pakalpojumu sniedzēja priekšlikumu. Nav nozīmes tam, vai vajadzīgie pilnvarojuma akta elementi lēmumā par pakalpojumu sniedzēja priekšlikuma apstiprināšanu ir iekļauti tieši vai arī tie ir norādīti atsevišķā tiesību aktā, piemēram, līgumā ar pakalpojumu sniedzēju.

3.4. Kompensācijas parametri

54. Parametri, pamatojoties uz kuriem tiek aprēķināta kompensācija, jānosaka iepriekš objektīvā un pārskatāmā veidā, lai novērstu to, ka kompensācija ietver ekonomisku priekšrocību par labu kompensācijas saņēmējam uzņēmumam attiecībā pret konkurences uzņēmumiem.
55. Vajadzība noteikt kompensācijas parametrus iepriekš nenozīmē, ka kompensācijas aprēķināšanā jāizmanto īpaša formula (piemēram, noteikta cena par dienu, maltīti, pasažieri vai lietotāju skaitu). Būtiski ir tikai tas, lai no paša sākuma būtu skaidrs, kā kompensācija aprēķināma.
56. Ja valsts iestāde nolemj kompensēt visus pakalpojuma sniedzēja izmaksu posteņus, tai no paša sākuma jānosaka, kā šīs izmaksas tiks noteiktas un aprēķinātas. Šajā saistībā vērā var ņemt tikai ar VTNP sniegšanu tieši saistītās izmaksas. Jāatskaita visi ieņēmumi, ko uzņēmums saņem no attiecīgā VTNP sniegšanas.
57. Ja uzņēmumam saistībā ar kompensāciju tiek piedāvāta saprātīga peļņa, pilnvarojumā arī jānosaka kritēriji šīs peļņas aprēķināšanai.
58. Ja pilnvarojuma periodā ir paredzēta kompensācijas summas pārskatīšana, pilnvarojumā jānosaka pārskatīšanas kārtība un tās iespējamā ietekme uz kompensācijas kopējo summu.
59. Ja VTNP tiek piešķirts konkursa procedūras kārtībā, kompensācijas aprēķināšanas metode ir jāiekļauj informācijā, kas tiek sniegta visiem uzņēmumiem, kuri šajā procedūrā vēlas piedalīties.

3.5. Izvairšanās no pārmērīgas kompensācijas

60. Saskaņā ar trešo *Altmark* kritēriju kompensācija nedrīkst pārsniegt summu, kas nepieciešama, lai nosegtu visus vai daļu izdevumu, kas radušies, pildot sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumu, ņemot vērā atbilstošos ieņēmumus un saprātīgu peļņu. Tādēļ mehānismi attiecībā uz pakalpojumu sniedzēju atlasī jāizvēlas tādā veidā, lai kompensācijas līmenis tiktu noteikts, balstoties uz šiem elementiem.
61. Ar saprātīgu peļņu jāsaprot kapitāla rentabilitātes koeficients⁽²⁾, kāds visu pilnvarojuma periodu būtu vajadzīgs tipiskam uzņēmumam, kas atbild par vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojuma sniegšanu, ņemot vērā riska pakāpi. Riska pakāpe ir atkarīga no attiecīgās nozares, pakalpojuma veida un kompensācijas sistēmas raksturīgajām iezīmēm. Šis koeficients pēc iespējas būtu jānosaka, atsaucoties uz pašu kapitāla atdevi, kāda konkurences apstākļos (piemēram, līgumi tiek piešķirti konkursa kārtībā) tiek gūta attiecībā uz līdzīgiem sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas līgumu veidiem. Nozarēs, kurās nav uzņēmumu, kas pielīdzināmi uzņēmumam, kuram uzticēta VTNP sniegšana, var izdarīt atsauci uz līdzīgiem uzņēmumiem citās līgumslēdzējās pusēs vai vajadzības gadījumā citās nozarēs ar nosacījumu, ka tiek ņemtas vērā katras attiecīgās nozares raksturīgās iezīmes. Nosakot saprātīgu peļņu, EBTA valstis var ieviest veicinošus kritērijus, jo īpaši attiecībā uz sniegtā pakalpojuma kvalitāti un produktivitātes efektivitāti. Efektivitātes pieaugumu nevar sasniegt uz sniegtā pakalpojuma kvalitātes rēķina.

⁽¹⁾ Lieta T-17/02 *Fred Olsen*, 188. punkts.

⁽²⁾ Kapitāla rentabilitātes koeficients nozīmē iekšējo procentuālo atdevi, ko uzņēmums projekta darbības laikā gūst no ieguldītā kapitāla, proti, iekšējā procentuālā atdevē attiecībā pret naudas plūsmu saistībā ar līgumu.

3.6. Pakalpojuma sniedzēja atlase

62. Saskaņā ar ceturto *Altmark* kritēriju nepieciešamās kompensācijas summa jānosaka, piemērojot vai nu publiskā iepirkuma procedūru, kas ļautu izvēlēties pretendentu, kurš spētu sniegt šos pakalpojumus par viszemākajām izmaksām sabiedrībai, vai pamatojoties uz izmaksu analīzi, kādas rastos tipiskam uzņēmumam, kas veiksmīgi darbojas un kuram ir nepieciešamie līdzekļi.

3.6.1. Kompensācijas apjoms, ja VTNP sniegšana ir piešķirta, izmantojot piemērotu konkursa procedūru

63. Vienkāršākais veids, kā valsts iestādes var izpildīt ceturto *Altmark* lietā noteikto kritēriju, ir īstenot atklātu, pārredzamu un nediskriminējošu publiskā iepirkuma procedūru saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvu 2004/17/EK, ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs ⁽¹⁾, un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvu 2004/18/EK, ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs ⁽²⁾, kā paskaidrots turpmāk. Kā norādīts 5. punktā, šādas publiskā iepirkuma procedūras rīkošana bieži vien ir obligāta prasība saskaņā ar spēkā esošajiem EEZ noteikumiem.

64. Arī gadījumos, kad publiskā iepirkuma procedūra nav tiesību aktos noteikta prasība, atklāta, pārredzama un nediskriminējoša publiskā iepirkuma procedūra ir piemērota metode dažādu potenciālo piedāvājumu salīdzināšanai un kompensācijas noteikšanai tā, lai izslēgtu iespēju, ka pastāv valsts atbalsts.

65. Saskaņā ar Tiesas judikatūru publiskā iepirkuma procedūra izslēdz valsts atbalsta esību tikai tad, kad, pateicoties tai ir iespējams izvēlēties pretendentu, kas pakalpojumu var sniegt par "viszemākajām izmaksām sabiedrībai".

66. Attiecībā uz piedāvājuma raksturojošajiem elementiem atklāta ⁽³⁾ procedūra saskaņā ar publiskā iepirkuma noteikumu prasībām noteikti ir pieņemama, taču arī slēgta ⁽⁴⁾ procedūra var apmierināt ceturto *Altmark* kritēriju, ja vien ieinteresētajiem uzņēmumiem bez pamatota iemesla nav liegts iesniegt piedāvājumu. No otras puses, ar cenu aptauju ⁽⁵⁾ vai sarunu procedūru, iepriekš publicējot paziņojumu par līgumu ⁽⁶⁾, lēmējai iestādei tiek piešķirta plaša rīcības brīvība un var tikt ierobežota ieinteresēto uzņēmumu dalība. Tādēļ tos var uzskatīt par pietiekamiem, lai izņēmuma gadījumos apmierinātu *Altmark* ceturto kritēriju. Sarunu procedūra, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu ⁽⁷⁾, nevar nodrošināt, lai procedūras rezultātā tiktu atlasīts pretendents, kas spētu sniegt šos pakalpojumus par viszemākajām izmaksām sabiedrībai.

67. Attiecībā uz piešķiršanas kritēriju "zemākā cena" ⁽⁸⁾ acīmredzami apmierina *Altmark* ceturto kritēriju. Arī "saimnieciski visizdevīgākais piedāvājums" ⁽⁹⁾ ir uzskatāms par pietiekamu ar nosacījumu, ka piešķiršanas kritēriji, tostarp vides ⁽¹⁰⁾ vai sociālie kritēriji, ir cieši saistīti ar sniegto pakalpojumu, un, pateicoties tiem, saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu ir iespējams piesaņot tirgus vērtībai ⁽¹¹⁾. Šādos gadījumos var būt lietderīgi izmantot atgūšanas mehānismu, lai jau iepriekš novērstu pārmērīgas kompensācijas iespējamību. Piešķirējai iestādei ir iespēja noteikt kvalitātes standartus, kas jāizpilda visiem uzņēmējiem, vai lēmumā par piešķiršanu ņemt vērā dažādo priekšlikumu kvalitatīvos aspektus.

⁽¹⁾ OV L 134, 30.4.2004., 114. lpp., iekļauta EEZ līguma XVI pielikuma 4. punktā.

⁽²⁾ OV L 134, 30.4.2004., 1. lpp., iekļauta EEZ līguma XVI pielikuma 2. punktā.

⁽³⁾ Direktīvas 2004/18/EK 1. panta 11. punkta a) apakšpunkts, Direktīvas 2004/17/EK 1. panta 9. punkta a) apakšpunkts.

⁽⁴⁾ Direktīvas 2004/18/EK 1. panta 11. punkta b) apakšpunkts un Direktīvas 2004/17/EK 1. panta 9. punkta b) apakšpunkts.

⁽⁵⁾ Direktīvas 2004/18/EK 29. pants.

⁽⁶⁾ Direktīvas 2004/18/EK 30. pants un Direktīvas 2004/17/EK 1. panta 9. punkta a) apakšpunkts.

⁽⁷⁾ Direktīvas 2004/18/EK 31. pants. Skatīt arī Direktīvas 2004/17/EK 40. panta 3. punktu.

⁽⁸⁾ Direktīvas 2004/18/EK 53. panta 1. punkta b) apakšpunkts un Direktīvas 2004/17/EK 55. panta 1. punkta b) apakšpunkts.

⁽⁹⁾ Direktīvas 2004/18/EK 53. panta 1. punkta a) apakšpunkts un Direktīvas 2004/17/EK 55. panta 1. punkta a) apakšpunkts. Lieta 31/87 *Beentjes*, 1988, *Recueil* 4635, un lieta C-225/98 *Komisija pret Franciju*, 2000, *Recueil* I-7445; lieta C-19/00 *SIAC Construction*, 2001, *Recueil* I-7725.

⁽¹⁰⁾ Skatīt, piemēram, *Buying Green! A Handbook on Green public procurement* jauno redakciju, kas ir pieejama: http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying_handbook_en.htm

⁽¹¹⁾ Citiem vārdiem, kritēriji jānosaka tādā veidā, lai būtu iespējama efektīva konkurence, kas mazina priekšrocības, kādas gūst konkursa uzvarētājs.

68. Visbeidzot, iespējamas situācijas, kad ar iepirkuma procedūru nevar nodrošināt viszemākās izmaksas sabiedrībai, jo tā neietver pietiekami atklātu un patiesu konkurenci. Šāda situācija varētu rasties saistībā ar, piemēram, attiecīgā pakalpojuma īpašajām iezīmēm, esošajām intelektuālā īpašuma tiesībām vai vajadzīgo infrastruktūru, kas pieder konkrētam pakalpojuma sniedzējam. Tāpat arī procedūras, kur iesniegts tikai viens piedāvājums, nevar uzskatīt par pietiekamām, lai nodrošinātu, ka procedūra nodrošinās viszemākās izmaksas sabiedrībai.

3.6.2. Kompensācijas apjoms, ja VTNP netiek piešķirts konkursa procedūras ietvaros

69. Ja tirgū attiecībā uz konkrētu pakalpojumu ir noteikta vispārāzīta atlīdzība, tā ir labākais atsauces kritērijs kompensācijas aprēķināšanai, ja netiek izsludināts konkurss ⁽¹⁾.

70. Ja tirgū šāda atlīdzība nav noteikta, kompensācijas apjoms jānosaka, pamatojoties uz to izmaksu analīzi, kas, pildot sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas pienākumu, rastos tipiskam uzņēmumam, kas veiksmīgi darbojas un kuram ir nepieciešamie materiālie līdzekļi, ņemot vērā ar to saistītos ieņēmumus un saprātīgu peļņu. Mērķis ir nodrošināt, lai neefektīva uzņēmuma augstās izmaksas netiktu uzskatītas par atsauces kritēriju.

71. Attiecībā uz jēdzienu "uzņēmums, kas veiksmīgi darbojas" EBTA valstīm, ja nav noteikta oficiāla definīcija, jāpiemēro objektīvi kritēriji, kas finansiālā ziņā atzīti par tādiem, kas apliecina uzņēmuma apmierinošu vadību. Iestāde uzskata, ka vienkārša peļņas gūšana nav pietiekams kritērijs, lai uzskatītu, ka uzņēmums "veiksmīgi darbojas". Vērā jāņem arī tas, ka uzņēmumu finanšu rezultātus, jo īpaši nozarēs, kurās VTNP visbiežāk tiek sniegti, lielā mērā var ietekmēt to tirgus ietekme vai nozaru noteikumi.

72. Iestāde uzskata, ka jēdziens "uzņēmums, kas veiksmīgi darbojas" ir saskaņā ar spēkā esošajiem valsts vai starptautiskajiem grāmatvedības standartiem. EBTA valstis savu analīzi cita starpā var balstīt uz analītiskiem rādītājiem, kas atspoguļo produktivitāti (piemēram, apgrozījums attiecībā pret izmantoto kapitālu, kopējās izmaksas attiecībā pret apgrozījumu, apgrozījums uz vienu darbinieku, pievienotā vērtība uz vienu darbinieku vai personāla izmaksas attiecībā pret pievienoto vērtību). EBTA valstis analītiskos rādītājus var izmantot arī, lai sniegto pakalpojumu kvalitāti mēritu attiecībā pret to, ko lietotāji sagaida. Uzņēmums, kuram uzticēta VTNP sniegšana un kurš neatbilst attiecīgās EBTA valsts noteiktajiem kvalitātes kritērijiem, nav uzņēmums, kas veiksmīgi darbojas, pat ja tā izmaksas ir zemas.

73. Uzņēmumus, kur šādi analītiskie rādītāji atspoguļo uzņēmuma efektīvu vadību, var uzskatīt par reprezentatīviem tipiskiem uzņēmumiem. Taču izmaksu struktūru analīzē un salīdzinājumā jāņem vērā attiecīgā uzņēmuma lielums un tas, ka dažās nozarēs līdzās var pastāvēt uzņēmumi ar ļoti atšķirīgām izmaksu struktūrām.

74. Norāde uz "tipiska" uzņēmuma izmaksām konkrētajā nozarē nozīmē, ka pastāv pietiekams skaits uzņēmumu, kuru izmaksas var tikt ņemtas vērā. Šie uzņēmumi var atrasties vienā un tajā pašā EBTA valstī vai citā līgumslēdzējā pusē. Taču Iestāde uzskata, ka nevar atsaukties uz tāda uzņēmuma izmaksām, kas ir monopoluzņēmums vai kas saņem kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem ar nosacījumiem, kas nav saskaņā ar EEZ tiesību aktiem, jo abos gadījumos izmaksas var būt lielākas par izmaksām, kādas parasti rodas. Vērā jāņem visas ar VTNP sniegšanu saistītās izmaksas, t. i., saistībā ar VTNP izpildi vajadzīgās tiešās izmaksas un atbilstošs ieguldījums netiešajās izmaksās, kas ir kopīgas gan VTNP, gan citām darbībām.

⁽¹⁾ Skatīt, piemēram, Komisijas lēmumu lietā C 49/2006 — Itālija — par Itālijas īstenoto valsts atbalsta shēmu, lai atļidzinātu *Poste Italiane* par pasta noguldījumu obligāciju izplatīšanu (OV L 189, 21.7.2009., 3. lpp.).

75. Ja attiecīgā EBTA valsts var parādīt, ka tā uzņēmuma izmaksu struktūra, kuram ir uzticēta VTNP sniegšana, atbilst efektīvu un salīdzinošu uzņēmumu vidējai izmaksu struktūrai attiecīgajā nozarē, kompensācijas summa, ar kuru attiecīgais uzņēmums varēs segt savas izmaksas, tostarp gūt saprātīgu peļņu, atbildīs ceturtajam *Altmark* kritērijam.
76. Ar jēdzienu “uzņēmums, kuram ir pietiekami materiālie līdzekļi” jāsaprot uzņēmums, kam ir vajadzīgie resursi, lai tas varētu nekavējoties izpildīt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumu, kas noteikts uzņēmumam, kuram tiks uzticēta VTNP sniegšana.
77. Ar “saprātīgu peļņu” jāsaprot kapitāla rentabilitātes koeficients ⁽¹⁾, kāds visu pilnvarojuma periodu būtu vajadzīgs tipiskam uzņēmumam, kas apsver vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojuma sniegšanu, ņemot vērā riska pakāpi, kā noteikts 3.5. iedaļā.

⁽¹⁾ Kapitāla rentabilitātes koeficients nozīmē iekšējo procentuālo atdevi, ko uzņēmums projekta darbības laikā gūst no ieguldītā kapitāla, proti, iekšējā procentuālā atdevē attiecībā pret naudas plūsmu saistībā ar līgumu.

II PIELIKUMS

VI DAĻA. NOTEIKUMI PAR KOMPENSĀCIJU PAR SABIEDRISKO PAKALPOJUMU SNIEGŠANU, VALSTS ĪPAŠUMTIESĪBĀM UZ UZŅĒMUMIEM UN ATBALSTU VALSTS UZŅĒMUMIEM

Nostādnes par valsts atbalstu, ko piešķir kā kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu ⁽¹⁾

1. Mērķis un darbības joma

1. Lai dažus vispārējās tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumus (VTNP) varētu sniegt saskaņā ar principiem un nosacījumiem, kas noteikti, lai tie varētu kalpot savam mērķim, situācijās, kad ar ieņēmumiem no attiecīgā pakalpojuma sniegšanas nevar nosegt ar sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumu saistītās izmaksas, var būt nepieciešams finansiāls atbalsts no valsts iestādēm.
2. No Eiropas Savienības Tiesas prakses ⁽²⁾ izriet, ka kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu nav uzskatāma par valsts atbalstu EEZ līguma 61. panta 1. punkta nozīmē, ja tā atbilst konkrētam skaitam nosacījumu ⁽³⁾. Ja minētie nosacījumi ir izpildīti, Nolīguma starp EBTA valstīm par Uzraudzības iestādes un tiesas izveidi ("Uzraudzības un tiesas nolīgums") 3. protokola I daļas 1. pantu nepiemēro.
3. Ja kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu neatbilst šiem nosacījumiem un ja ir ievēroti vispārējie nosacījumi EEZ līguma 61. panta 1. punkta piemērošanai, šāda kompensācija ir valsts atbalsts un uz to attiecas EEZ līguma 59. un 61. pants un Uzraudzības un tiesas nolīguma 3. protokola I daļas 1. pants.
4. Savā nodaļā par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu kompensācijai, kas piešķirta par vispārējās tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšanu ⁽⁴⁾, EBTA Uzraudzības iestāde ("Iestāde") ir precizējusi nosacījumus, saskaņā ar kuriem kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu uzskatāma par valsts atbalstu. Turklāt Komisijas regulā par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam, ko piešķir uzņēmumiem, kuri sniedz pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi ⁽⁵⁾, kura tiks iekļauta EEZ līgumā, paredzēs nosacījumus, saskaņā ar kuriem mazas kompensācijas summas par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu uzskatāmas par tādām, kas neietekmē EEZ valstu savstarpējo tirdzniecību un/vai nekropļo vai nedraud kropļot konkurenci. Šādos gadījumos kompensācijai nepiemēro EEZ līguma 61. panta 1. punktu un līdz ar to uz to neattiecas Uzraudzības un tiesas nolīguma 3. protokola I daļas 1. panta 3. punktā paredzētā paziņošanas procedūra.
5. Vērtējot, vai VTNP ir saderīgi ar valsts atbalstu, juridiskais pamats ir EEZ līguma 59. panta 2. punkts. Tajā teikts, ka uz uzņēmumiem, kam uzticēti pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi vai kas darbojas kā fiskāli monopoli, attiecas EEZ līguma noteikumi un jo īpaši noteikumi par konkurenci. Tomēr EEZ līguma 59. panta 2. punkts paredz izņēmumu no EEZ līgumā ietvertajiem noteikumiem, ciktāl konkurences noteikumu piemērošana *de jure* vai *de facto* netraucē veikt tiem uzticētos uzdevumus. Šis izņēmums ir piemērojams tikai tad, ja tirdzniecības attīstība netiek ietekmēta tādā mērā, kas būtu pretrunā līgumslēdzēju pušu interesēm.

⁽¹⁾ Šī nodaļa atbilst Eiropas Savienības nostādnēm par valsts atbalstu, ko piešķir kā kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu (2011) (OV C 8, 11.1.2012., 15. lpp.).

⁽²⁾ Spriedumi lietā C-280/00 *Altmark Trans GmbH un Regierungspräsidium Magdeburg* pret *Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, 2003, *Recueil I-7747*, un apvienotajās lietās no C-34/01 līdz C-38/01 *Enirisorse SpA* pret *Ministero delle Finanze*, 2003, *Recueil I-14243*.

⁽³⁾ Spriedumā *Altmark* lietā Tiesa nolēma, ka kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu nav uzskatāma par valsts atbalstu, ja ir izpildīti četri kumulatīvi kritēriji. Pirmkārt, saņēmējam uzņēmumam faktiski jābūt pienākumam pildīt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumu, un šim pienākumam jābūt skaidri definētam. Otrkārt, parametri, pēc kuriem tiek aprēķināta kompensācija, jānosaka iepriekš, ievērojot objektivitāti un pārredzamību. Treškārt, kompensācija nedrīkst pārsniegt summu, kas ir nepieciešama, lai segtu visas vai daļu no izmaksām, kādas rodas, pildot sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumu, ņemot vērā attiecīgos ieņēmumus un saprātīgu peļņu. Visbeidzot, ja uzņēmumu, kam jāpilda sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, konkrētā gadījumā neizvēlas saskaņā ar publiskā iepirkuma procedūru, kas ļautu izvēlēties pretendentu, kurš spētu sniegt šos pakalpojumus par sabiedrībai viszemākajām izmaksām, nepieciešamās kompensācijas summa jānosaka, pamatojoties uz izmaksu analīzi, kādas, pildot šo pienākumu, rastos tipiskam uzņēmumam, kurš veiksmīgi darbojas un kuram ir nepieciešamie līdzekļi.

⁽⁴⁾ Pieņemta paralēli šīm nostādnēm.

⁽⁵⁾ Kuras projekts ir publicēts OV C 8, 11.1.2012., 23. lpp.

6. Komisijas Lēmumā 2012/21/ES par Līguma par Eiropas Savienības darbību 106. panta 2. punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi ("Lēmums 2012/21/ES")⁽¹⁾, kad tas tiks iekļauts EEZ līgumā, tiks uzskaitīti nosacījumi, saskaņā ar kuriem atsevišķi kompensācijas par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu veidi uzskatāmi par saderīgiem ar iekšējo tirgu saskaņā ar EEZ līguma 59. panta 2. punktu un ir atbrīvoti no iepriekšējās paziņošanas prasības saskaņā ar Uzraudzības un tiesas nolīguma 3. protokola I daļas 1. panta 3. punktu⁽²⁾.
7. Šajās nostādnēs izklāstītie principi attiecas uz kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu vienīgi tad, ja runa ir par valsts atbalstu, uz ko neattiecas Lēmums 2012/21/ES. Uz šādu kompensāciju attiecas iepriekšējās paziņošanas prasība saskaņā ar Uzraudzības un tiesas nolīguma 3. protokola I daļas 1. panta 3. punktu. Šajās nostādnēs ir uzskaitīti nosacījumi, saskaņā ar kuriem valsts atbalstu var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu saskaņā ar EEZ līguma 59. panta 2. punktu. Ar to aizstāj nodaļu Iestādes nostādnēs par valsts atbalstu, ko piešķir kā kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu⁽³⁾.
8. Šajās nostādnēs izklāstītie principi attiecas uz kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu gaisa un jūras transporta nozarē, neskarot stingrākos īpašos noteikumus, kas ietverti EEZ nozaru tiesību aktos. Tie neattiecas ne uz sauszemes transporta nozari, ne arī uz sabiedriskās apraides nozari, uz kuru attiecas nodaļa Iestādes pamatnostādnēs par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu sabiedriskajai apraidei⁽⁴⁾.
9. Atbalsts VTNP sniedzējiem, kuri ir nonākuši grūtībās, tiks izvērtēts saskaņā ar nodaļu Iestādes pamatnostādnēs par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai⁽⁵⁾.
10. Šajās nostādnēs izklāstītos principus piemēro, neskarot:
- a) prasības, kādas ir noteiktas EEZ tiesībās konkurences nozarē (jo īpaši EEZ līguma 53. un 54. pants);
 - b) prasības, kādas ir noteiktas EEZ tiesībās publiskā iepirkuma jomā;
 - c) Komisijas 2006. gada 16. novembra Direktīvu 2006/111/EK par dalībvalstu un publisku uzņēmumu finansiālo attiecību pārredzamību, kā arī par dažu uzņēmumu finanšu pārredzamību⁽⁶⁾;
 - d) papildu prasības, kādas izriet no EEZ līguma vai EEZ nozaru tiesību aktiem.

2. Nosacījumi, lai kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, kas uzskatāma par valsts atbalstu, varētu uzskatīt par saderīgu

2.1. Vispārīgie noteikumi

11. Šajā iekšējā tirgus attīstības posmā valsts atbalsts, kas neietilpst Lēmuma 2012/21/ES darbības jomā, var tikt paziņots par saderīgu ar EEZ līguma 59. panta 2. punktu, ja tas ir vajadzīgs attiecīgā vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojuma sniegšanai un neietekmē tirdzniecības attīstību tiktāl, lai kaitētu EEZ interesēm. Lai šādu līdzsvaru nodrošinātu, jāizpilda 2.2.–2.10. iedaļā minētie nosacījumi.

⁽¹⁾ OV L 7, 11.1.2012., 3. lpp.

⁽²⁾ Kamēr Lēmums 2012/21/ES nav iekļauts EEZ līgumā, šādam atbalstam, ja vien tas nav atbrīvots no paziņošanas pienākuma, pamatojoties uz Komisijas 2005. gada 28. novembra Lēmumu 2005/842/EK par EK Līguma 86. panta 2. punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, kurš iekļauts EEZ līguma XV pielikuma 1.h punktā, tiks piemērotas vispārīgās paziņošanas prasības, kas noteiktas Uzraudzības un tiesas nolīguma 3. protokola I daļas 1. panta 3. punktā.

⁽³⁾ OV L 109, 26.4.2007., 44. lpp. un EEZ papildinājums Nr. 20, 26.4.2007., 1. lpp.

⁽⁴⁾ Nav vēl publicētas OV vai EEZ papildinājumā.

⁽⁵⁾ OV L 97, 15.4.2005., 41. lpp. un EEZ papildinājums Nr. 18, 15.4.2005., 1. lpp.

⁽⁶⁾ OV L 318, 17.11.2006., 17. lpp. Iekļauta EEZ līguma XV pielikuma 1.a punktā.

2.2. *Reāls pakalpojums ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, kā minēts EEZ līguma 59. pantā*

12. Atbalsts jāpiešķir tāda pakalpojuma sniegšanai, kam patiesi ir vispārēja tautsaimnieciska nozīme un kas ietilpst EEZ līguma 59. panta 2. punkta darbības jomā.

13. Nodaļā par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu kompensācijai, kas piešķirta par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšanu, Iestāde ir sniegusi norādes par to, kādas prasības ir jāizpilda, lai pakalpojums atbilstu vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma definīcijai. Konkrēti, EBTA valstis nevar sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas pienākumu noteikt pakalpojumiem, ko uzņēmumi, kas darbojas normālos tirgus apstākļos, jau sniedz vai var sniegt apmierinošā līmenī un ievērojot valsts noteiktus, sabiedrības interesēm atbilstošus nosacījumus, piemēram attiecībā uz cenu, objektīviem kvalitātes raksturlielumiem, nepārtrauktību un piekļuvi pakalpojumam. Attiecībā uz jautājumu par to, vai tirgus var sniegt pakalpojumu, Iestādes vērtējums aprobežojas ar pārbaudi, vai attiecīgās EBTA valsts definīcijā nav pieļauta acīmredzama kļūda, ja vien EEZ tiesībās nav paredzētas stingrākas normas.

14. Šajās nostādnēs izklāstīto principu piemērošanas jomā EBTA valstīm jāpierāda, ka tās ir pienācīgi ņēmušas vērā vajadzību pēc sabiedriskajiem pakalpojumiem, rīkojot sabiedrisku apspriešanos vai izmantojot citus piemērotus instrumentus, lai ņemtu vērā lietotāju un pakalpojumu sniedzēju intereses. Šo nosacījumu nepiemēro, ja ir skaidrs, ka jaunas apspriedes nedos nekādu būtisku pievienoto vērtību attiecībā uz nesen rīkotajām apspriedēm.

2.3. *Nepieciešamība pēc pilnvarojuma akta, kurā būtu precizēts sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākums un kompensācijas aprēķināšanas metodes*

15. Atbildību par VTNP sniegšanu attiecīgajam uzņēmumam vai uzņēmumiem uztic ar vienu vai vairākiem aktiem, kuru formu katra EBTA valsts var noteikt pati. Termins "EBTA valsts" aptver centrālās, reģionālās un vietējās valsts pārvaldes iestādes.

16. Aktā vai aktos jo īpaši jānorāda:

- a) sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākuma saturs un ilgums;
- b) attiecīgais uzņēmums un vajadzības gadījumā aptvertā teritorija;
- c) jebkuru to ekskluzīvo vai īpašo tiesību raksturs, ko atbalsta piešķirēja iestāde piešķirusi konkrētajam uzņēmumam;
- d) kompensācijas mehānisma apraksts un kompensācijas aprēķināšanas, uzraudzības un pārskatīšanas parametri; un
- e) pasākumi, lai nepieļautu iespējamu pārmērīgu kompensāciju un nodrošinātu šādas pārmērīgas kompensācijas atmaksu.

2.4. *Pilnvarojuma termiņš*

17. Pilnvarojuma termiņš jāpamato ar objektīviem kritērijiem, piemēram, vajadzību amortizēt pamatlīdzekļus, kas nav pārnesami. Principā pilnvarojuma termiņš nedrīkst pārsniegt periodu, kāds vajadzīgs to līdzekļu amortizācijai, kuri VTNP sniegšanas nolūkā ir visbūtiskākie.

2.5. Direktīvas 2006/111/EK ievērošana

18. Atbalsts tiks uzskatīts par saderīgu ar iekšējo tirgu, balstoties uz EEZ līguma 59. panta 2. punktu, vienīgi tad, ja attiecīgais uzņēmums vajadzības gadījumā ievēro Direktīvu 2006/111/EK⁽¹⁾. Atbalsts, kas neatbilst šai direktīvai, tiek uzskatīts par atbalstu, kas ietekmē tirdzniecības attīstību tiktāl, lai kaitētu EEZ interesēm EEZ līguma 59. panta 2. punkta nozīmē.

2.6. Atbilstība EEZ publiskā iepirkuma noteikumiem

19. Atbalsts tiks uzskatīts par saderīgu ar iekšējo tirgu, balstoties uz EEZ līguma 59. panta 2. punktu, vienīgi tad, ja atbildīgā iestāde, attiecīgajam uzņēmumam piešķirot tiesības sniegt pakalpojumu, ir ievērojusi vai apņemas ievērot spēkā esošos EEZ noteikumus publiskā iepirkuma jomā. Tostarp jāievēro jebkādas prasības nodrošināt pārredzamību, vienlīdzīgu attieksmi un nediskrimināciju, kuras izriet tieši no EEZ līguma un vajadzības gadījumā EEZ sekundārajiem tiesību aktiem. Atbalsts, kas neatbilst šiem noteikumiem un prasībām, uzskatāms par atbalstu, kas ietekmē tirdzniecības attīstību tiktāl, lai kaitētu EEZ interesēm EEZ līguma 59. panta 2. punkta nozīmē.

2.7. Nediskriminācija

20. Ja iestāde tiesības sniegt vienu un to pašu VTNP piešķir vairākiem uzņēmumiem, attiecībā uz katru uzņēmumu kompensācija jāaprēķina, izmantojot vienu un to pašu metodi.

2.8. Kompensācijas summa

21. Kompensācija nedrīkst pārsniegt summu, kas ir vajadzīga, lai segtu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākuma izpildes neto izmaksas⁽²⁾, ieskaitot saprātīgu peļņu.

22. Kompensācijas apmēru var noteikt, balstoties vai nu uz paredzamajām izmaksām un ieņēmumiem, vai arī faktiskajām izmaksām un ieņēmumiem, vai arī uz abiem šiem faktoriem atkarībā no tā, kādus efektivitāti veicinošus pasākumus attiecīgā EBTA valsts saskaņā ar turpmāko 40. un 41. punktu vēlas veikt no paša sākuma.

23. Ja kompensācija pilnībā vai daļēji tiek aprēķināta, balstoties uz paredzamajām izmaksām un ieņēmumiem, tie ir jānorāda pilnvarojuma aktā. Šīm prognozēm ir jābalstās uz ticamiem un uzraugāmiem parametriem attiecībā uz ekonomiskajiem apstākļiem, kādā VTNP tiek sniegti. Vajadzības gadījumā tie jānosaka, ņemot vērā nozares regulatīvo iestāžu vai citu no attiecīgā uzņēmuma neatkarīgu struktūru īpašās zināšanas. EBTA valstīm jānorāda avoti, uz kuriem šīs prognozes ir balstītas⁽³⁾. Izmaksu tām jāatspoguļo, kāds efektivitātes pieaugums tiek sagaidīts no VTNP sniedzēja visā pilnvarojuma darbības laikā.

Neto izmaksas, pildot sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumu

24. Aprēķinot, kādas neto izmaksas ir vajadzīgas vai tiek prognozētas kā vajadzīgas, lai varētu izpildīt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumu, jāizmanto novērsto neto izmaksu metode, ja šāda prasība noteikta EEZ vai valstu tiesību aktos, un šī metode pēc iespējas jāizmanto arī citos gadījumos.

⁽¹⁾ Direktīva 2006/111/EK par dalībvalstu un publisku uzņēmumu finansiālo attiecību pārredzamību, kā arī par dažu uzņēmumu finanšu pārredzamību. Iekļauta EEZ līguma XV pielikuma 1.a punktā.

⁽²⁾ Šajā kontekstā ar neto izmaksām saprot 25. punktā noteiktās neto izmaksas vai izmaksas, no kurām atskaitīti ieņēmumi, gadījumos, kad nav iespējams piemērot novērsto neto izmaksu metodi.

⁽³⁾ Publiski informācijas avoti; izmaksas, kādas VTNP sniedzējam radušās iepriekš; izmaksas konkurentiem; uzņēmējdarbības plāni; nozaru pārskati utt.

Novērsto neto izmaksu metode

25. Saskaņā ar novērsto neto izmaksu metodi vajadzīgās neto izmaksas vai neto izmaksas, kas tiek prognozētas kā vajadzīgas, lai izpildītu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumu, aprēķina kā starpību starp neto izmaksām pakalpojuma sniedzējam, kuram ir pienākums sniegt sabiedrisko pakalpojumu, un neto izmaksām vai ieņēmumiem tam pašam pakalpojuma sniedzējam, ja tam nav pienākuma sniegt sabiedrisko pakalpojumu. Pienācīga uzmanība jāpievērš tam, lai pareizi tiktu aprēķinātas izmaksas, attiecībā uz kurām tiek prognozēts, ka pakalpojuma sniedzējs no tām izvairīsies, un lai pareizi tiktu aprēķināti ieņēmumi, attiecībā uz kuriem tiek prognozēts, ka pakalpojumu sniedzējs tos nesaņems, ja viņam nav noteikts pienākums sniegt sabiedrisko pakalpojumu. Aprēķinot neto izmaksas, jāizvērtē, kādus ieguvumus, tostarp pēc iespējas iekļaujot nemateriālus ieguvumus, VTNP sniedzējs saņem.
26. IV pielikumā Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvai 2002/22/EK par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem ⁽¹⁾ un I pielikumā Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 15. decembra Direktīvai 97/67/EK par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai ⁽²⁾ ietverti sīkāki norādījumi par novērsto neto izmaksu metodes piemērošanu.
27. Lai arī Iestāde novērsto neto izmaksu metodi uzskata par visprecīzāko metodi, lai aprēķinātu izmaksas saistībā ar sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumu, var būt situācijas, kad šo metodi nav iespējams piemērot vai tās piemērošana nebūtu lietderīga. Šādā gadījumā, ja tiek sniegts pienācīgs pamatojums, Iestāde var piekrist, ka neto izmaksu aprēķināšanai saistībā ar sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumu izpildi tiek izmantota cita metode, piemēram, izmaksu sadales metode.

Izmaksu sadales metode

28. Saskaņā ar izmaksu sadales metodi neto izmaksas saistībā ar sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākuma izpildi var aprēķināt kā starpību starp pilnvarojuma aktā noteiktajām un aplēstajām izmaksām un ieņēmumiem, kādi izvēlētajam pakalpojumu sniedzējam rodas saistībā ar sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākuma izpildi.
29. Vērā ņemamas visas izmaksas, kas vajadzīgas VTNP sniegšanai.
30. Ja attiecīgais uzņēmums sniedz vienīgi VTNP, vērā var ņemt visas tā izmaksas.
31. Ja attiecīgais uzņēmums veic arī citas darbības, kas nav VTNP, vērā ņemamās izmaksas var aptvert visas tiešās izmaksas saistībā ar sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumu un atbilstošu ieguldījumu netiešajās izmaksās, kas ir kopīgas gan VTNP, gan citām darbībām. Izmaksās, kas saistītas ar citām darbībām, kas nav VTNP, jāietver visas tiešās izmaksas un atbilstošs ieguldījums kopīgajās izmaksās. Lai noteiktu atbilstošo ieguldījumu kopīgajās izmaksās, par atsaucē kritēriju var izmantot tirgus cenas saistībā ar līdzekļu izmantošanu, ja tās ir zināmas ⁽³⁾. Ja šādas tirgus cenas nav zināmas, atbilstošo ieguldījumu kopīgajās izmaksās var noteikt, atsaucoties uz saprātīgas peļņas līmeni ⁽⁴⁾, kāds no uzņēmuma tiek sagaidīts attiecībā uz darbībām, kas nav VTNP, vai arī izmantojot citas, piemērotākas metodes.

Ieņēmumi

32. Pie ieņēmumiem, kas jāņem vērā, jāpieskaita vismaz visi pilnvarojuma aktā noteiktie ieņēmumi, kas gūti no attiecīgā VTNP, un pārmērīgā peļņa no īpašām vai ekskluzīvām tiesībām, pat ja tās saistītas ar citām darbībām, kā noteikts 45. punktā, neatkarīgi no tā, vai šī pārmērīgā peļņa ir klasificēta kā valsts atbalsts EEZ līguma 61. panta 1. punkta nozīmē.

⁽¹⁾ OV L 108, 24.4.2002., 51. lpp. Iekļauta EEZ līguma XI pielikuma 5.c.m punktā.

⁽²⁾ OV L 15, 21.1.1998., 14. lpp. Iekļauta EEZ līguma XI pielikuma 5.d punktā.

⁽³⁾ *Chronopost* lietā (apvienotās lietas C-83/01 P, C-93/01 P un C-94/01 P, *Chronopost SA*, 2003, *Recueil I-6993*), Tiesa atsaucās uz "normāliem tirgus apstākļiem": "Tā kā nav iespējams salīdzināt *La Poste* situāciju ar situāciju, kādā atrodas privāts koncerns, kas nedarbojas rezervētā nozarē, "normāli tirgus apstākļi", kuri vienmēr ir teorētiska rakstura, jānovērtē attiecībā pret pieejamajiem objektiem un pārbaudāmiem elementiem".

⁽⁴⁾ Attiecībā uz saprātīgu peļņu tiks veikts iepriekšējs novērtējums (balstoties drīzāk uz paredzamo peļņu, nevis reāli gūto peļņu), lai neliegtu izmantot stimulus konkrētajam uzņēmumam palielināt efektivitāti, īstenojot darbības, kas nav VTNP.

Saprātīga peļņa

33. Ar saprātīgu peļņu jāsaprot kapitāla rentabilitātes koeficients ⁽¹⁾, kāds, ņemot vērā riska pakāpi, visu pilnvarojuma laiku būtu vajadzīgs tipiskam uzņēmumam, kas apsver iespēju sniegt vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu. Riska pakāpe ir atkarīga no attiecīgās nozares, pakalpojuma veida un kompensācijas sistēmas raksturīgajām iezīmēm.
34. Pienācīgi pamatotos gadījumos kapitāla rentabilitātes koeficienta vietā var izmantot citus peļņas rādītājus, lai noteiktu, kādai vajadzētu būt saprātīgai peļņai, piemēram, pašu kapitāla vidējo atdevi ⁽²⁾ pilnvarojuma spēkā esamības laikā, peļņu no ieguldītā kapitāla, peļņu no aktīviem vai apgrozījuma rentabilitāti.
35. Neatkarīgi no izvēlēta rādītāja attiecīgajai EBTA valstij jāsniedz Iestādei pierādījumi, ka plānotā peļņa nepārsniedz to, kas būtu vajadzīga tipiskam uzņēmumam, kas apsver pakalpojuma sniegšanu, piemēram, sniedzot atsaucē uz panākto atdevi no līdzīgu veidu līgumiem, kas piešķirti konkurences apstākļos.
36. Kapitāla rentabilitātes koeficients, kas nepārsniedz attiecīgo mijmaiņas darījumu likmi ⁽³⁾ ar prēmiju 100 bāzes punktu apmērā ⁽⁴⁾, tiek jebkurā gadījumā uzskatīts par saprātīgu. Attiecīgā mijmaiņas darījumu likme ir likme, kuras termiņš un valūta atbilst pilnvarojuma akta ilgumam un valūtai.
37. Ja VTNP sniegšana ir saistīta ar būtisku komercrisku vai līguma risku, piemēram, tādēļ, ka kompensācija tiek piešķirta fiksēta vienreizēja maksājuma veidā, kas sedz paredzamās neto izmaksas un saprātīgu peļņu, un attiecīgais uzņēmums strādā konkurences apstākļos, saprātīgā peļņa nedrīkst pārsniegt līmeni, kas atbilst kapitāla rentabilitātes koeficientam, kurš ir proporcionāls riska pakāpei. Šis koeficients pēc iespējas jānosaka, par atsaucē kritēriju nosakot kapitāla rentabilitātes koeficientu, kas tiek gūts attiecībā uz līdzīgiem sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas līgumu veidiem, kuri piešķirti konkurences apstākļos (piemēram, līgumi tiek piešķirti konkursa kārtībā). Ja šādu metodi nav iespējams piemērot un tiek sniegts pamatojums, kapitāla rentabilitātes aprēķināšanai var izmantot arī citas metodes ⁽⁵⁾.
38. Ja VTNP sniegšana nav saistīta ar būtisku komercrisku vai līguma risku, piemēram, tādēļ, ka neto izmaksas saistībā ar šāda vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma sniegšanu pēc tam tiek pilnībā kompensētas, saprātīga peļņa nedrīkst pārsniegt 36. punktā noteikto līmeni. Šāda kompensācijas sistēma sabiedrisko pakalpojumu sniedzējam nerada nekādus stimulus veicināt efektivitātes pieaugumu. Tādējādi tā ir izmantojama tikai un vienīgi gadījumos, kad EBTA valsts spēj pamatot, ka nav iespējams vai arī nav lietderīgi ņemt vērā produktivitātes efektivitāti un izstrādāt līgumu, kas sniedz stimulus gūt efektivitātes pieaugumu.

Efektivitātes pieaugumu veicinoši pasākumi

39. Izstrādājot kompensācijas metodi, EBTA valstīm jāievieš stimulojoši pasākumi, lai VTNP būtu augstas kvalitātes un tiktu efektīvi īstenoti, izņemot gadījumus, kad tās var pienācīgi pamatot, ka to nav iespējams vai arī nav lietderīgi darīt.
40. Efektivitāti veicinoši pasākumi var tikt izstrādāti dažādos veidos atkarībā no konkrētajiem apstākļiem vai konkrētās nozares. Piemēram, EBTA valstis jau no sākuma var noteikt fiksētu kompensācijas līmeni, kas paredz un iekļauj efektivitātes pieaugumu, kādu uzņēmumam paredzēts gūt pilnvarojuma akta darbības laikā.

⁽¹⁾ Kapitāla rentabilitātes koeficients šeit ir definēts kā iekšējā procentuālā atdeve, ko uzņēmums projekta darbības laikā gūst no ieguldītā kapitāla, proti, iekšējā procentuālā atdeve attiecībā pret naudas plūsmu saistībā ar līgumu.

⁽²⁾ Jebkurā konkrētā gadā grāmatvedības jēdziens "pašu kapitāla atdeve" (ROE) tiek definēts kā attiecība starp peļņu pirms procentiem un nodokļiem (EBIT) un pašu kapitālu attiecīgajā gadā. Vidējie gada ieņēmumi jāaprēķina visā pilnvarojuma spēkā esamības laikā, kā diskonta faktoru piemērojot, atkarībā no katra atsevišķa gadījuma, vai nu uzņēmuma kapitāla izmaksas, vai likmi, kuras Iestāde noteikusi saskaņā ar nodaļu Iestādes pamatnostādņēs par atsaucē un diskonta likmēm (OV L 105, 21.4.2011., 32. lpp., un EEZ papildinājums Nr. 23, 21.4.2011., 1. lpp.) un kuras ir publicētas Iestādes tīmekļa vietnē šādā url: <http://www.eftasurv.int/state-aid/rates/>

⁽³⁾ Mijmaiņas darījumu likme ir ekvivalents starpbanku piedāvātajai likmei (IBOR likme), bet ar garāku termiņu. Finanšu tirgos tā tiek izmantota kā pamatlīkme finansējuma likmes aprēķināšanai.

⁽⁴⁾ Prēmija 100 bāzes punktu apmērā cita starpā ir paredzēta, lai kompensētu likviditātes risku, kas saistīts ar to, ka VTNP sniedzējs, kurš iegulda kapitālu līgumā par šāda pakalpojuma sniegšanu, piesaista šo kapitālu visa pilnvarojuma akta darbības laikā un nespēs savu daļu pārdot tik ātri un lēti, kā tas būtu gadījumā ar plaši pieejamu aktīvu bez likviditātes riska.

⁽⁵⁾ Piemēram, salīdzinot uzņēmuma vidējo svērto kapitāla izmaksu (WACC) saistībā ar attiecīgo darbību vai ar nozares kapitāla vidējo atdevi pēdējos gados, ņemot vērā to, vai iepriekšējie dati var būt lietderīgi turpmākām prognozēm.

41. Taču EBTA valstis pilnvarojuma aktā var noteikt arī produktivitātes efektivitātes mērķus, un kompensācijas summu aprēķinātu atbilstīgi tam, cik lielā mērā mērķi ir sasniegti. Ja attiecīgais uzņēmums izvirzītos mērķus nesasniedz, kompensācija saskaņā ar pilnvarojumā noteikto aprēķina metodi jāsamazina. Turpretim, ja uzņēmuma sasniegtie mērķi pārsniedz prognozēto, kompensācija saskaņā ar pilnvarojuma aktā noteikto metodi jāpalielina. Ar produktivitātes efektivitātes pieaugumu saistītā atlīdzība jānosaka tā, lai šo pieaugumu līdzvērtīgi varētu sadalīt starp attiecīgo uzņēmumu un attiecīgo EBTA valsti un/vai lietotājiem.
42. Visām sistēmām, kuru mērķis ir sekmēt efektivitāti, jābūt balstītām uz objektīviem un mērāmiem kritērijiem, kas noteikti pilnvarojuma aktā, un pēc tam no VTNP sniedzēja neatkarīga struktūra veic šo sistēmu pārredzamu novērtējumu.
43. Efektivitātes pieaugums jāsniedz, neskarot sniegtā pakalpojuma kvalitāti, un tam jāatbilst EEZ tiesību aktos noteiktajiem standartiem.

Noteikumi, kas piemērojami uzņēmumiem, kuri veic arī citas darbības, kas nav VTNP, vai sniedz vairākus VTNP

44. Ja uzņēmums vienlaicīgi sniedz VTNP un veic arī citas darbības, kas nav VTNP, iekšējā grāmatvedībā ar VTNP saistītās izmaksas un ieņēmumi un ar citām darbībām saistītās izmaksas un ieņēmumi jānorāda atsevišķi saskaņā ar 31. punktā noteiktajiem principiem. Ja uzņēmumam ir uzticēta vairāku VTNP sniegšana vai nu tāpēc, ka VTNP sniegšanas tiesības piešķir dažādas iestādes, vai arī tāpēc, ka VTNP ir dažāda rakstura, uzņēmuma iekšējā grāmatvedībā ir jābūt iespējai attiecībā uz katru atsevišķu VTNP pārbaudīt, vai nav notikusi pārmērīga kompensācija.
45. Ja attiecīgajam uzņēmumam ir īpašas vai ekskluzīvas tiesības saistībā ar citām darbībām, kas nav VTNP, kam piešķirts atbalsts, un ja šīs darbības dod peļņu, kas ir lielāka nekā saprātīga peļņa, vai ja valsts uzņēmumam ir piešķirusi citas priekšrocības, šie faktori jāņem vērā neatkarīgi no to klasifikācijas attiecībā pret EEZ līguma 61. panta 1. punktu un jāpieskaita uzņēmuma ieņēmumiem. Saprātīga peļņa no darbībām, attiecībā uz kurām uzņēmumam ir īpašas vai ekskluzīvas tiesības, jāizvērtē iepriekš, ņemot vērā risku, kāds rodas attiecīgajam uzņēmumam, vai arī šāda riska neesamību. Šajā vērtējumā jāņem arī vērā efektivitātes pieaugumu veicinoši pasākumi, kādus attiecīgā EBTA valsts ir ieviesusi saistībā ar attiecīgo pakalpojumu sniegšanu.
46. EBTA valsts var nolemt, ka peļņa no citām darbībām, kas nav VTNP, jo īpaši darbībām, kuru veikšanai tiek izmantota infrastruktūra, kas nepieciešama VTNP sniegšanai, daļēji vai pilnīgi jāpiešķir VTNP finansēšanai.

Pārmērīga kompensācija

47. Pārmērīga kompensācija jāsaprot kā kompensācija, ko uzņēmums saņem un kas pārsniedz 21. punktā minēto atbalsta summu visā līguma spēkā esamības laikā. Saskaņā ar 39.–42. punktu iepriekš pārpalikumu, kas rodas no necerēti liela efektivitātes pieauguma, uzņēmums var paturēt kā saprātīgu papildu peļņu, kā noteikts pilnvarojuma aktā ⁽¹⁾.
48. Tā kā VTNP īstenošanai pārmērīga kompensācija nav nepieciešama, runa ir par valsts atbalstu, kas nav saderīgs.
49. EBTA valstīm jāpārlicinās, vai kompensācija saistībā ar VTNP sniegšanu tiek piešķirta saskaņā ar šajā paziņojumā noteiktajām prasībām un jo īpaši, vai uzņēmumi nesaņem kompensāciju, kas pārsniedz summu, kas noteikta atbilstoši šajā iedaļā minētajām prasībām. Pēc iestādes pieprasījuma tām jāsniedz pierādījumi. Pilnvarojuma perioda beigās tās veic regulāras pārbaudes vai nodrošina šādu pārbaudžu veikšanu, un jebkurā gadījumā šādas pārbaudes tiek veiktas vismaz reizi 3 gados. Attiecībā uz atbalstu, kas piešķirts, izmantojot citus līdzekļus, nevis publiskā iepirkuma procedūru ar publikāciju ⁽²⁾, pārbaudes parasti jāveic vismaz reizi 2 gados.

⁽¹⁾ Tāpat arī, ja paredzēts pilnvarojumā, uzņēmumam daļēji jāsedz deficīts, ko rada fakts, ka efektivitātes pieaugums ir mazāks par prognozēto.

⁽²⁾ Piemēram, atbalsts, kas ir piešķirts saistībā ar iekšējiem līgumiem, koncesijām, kuras nav piešķirtas konkursa kārtībā, un publiskā iepirkuma procedūrām bez iepriekšējas publicēšanas.

50. Ja attiecīgā EBTA valsts jau iepriekš ir noteikusi fiksētu kompensācijas līmeni, kurā ir pienācīgi paredzēts un ņemts vērā efektivitātes pieaugums, kādu sabiedriskā pakalpojuma sniedzējam paredzēts gūt pilnvarojuma akta darbības laikā, pamatojoties uz izmaksu un ieņēmumu pareizu sadali un pamatotām cerībām, kā aprakstīts šajā iedaļā, pārmērīgas kompensācijas pārbaude principā aprobežojas ar pārbaudi, vai peļņas līmenis, kādu pakalpojuma sniedzējs ir tiesīgs sasniegt saskaņā ar pilnvarojuma aktu, patiešām ir saprātīgs, veicot arī iepriekšēju vērtējumu.

2.9. *Papildu prasības, kas var būt vajadzīgas, lai nodrošinātu, ka tirdzniecības attīstība netiek ietekmēta tiktāl, lai kaitētu EEZ interesēm*

51. Ar 2.1.–2.8. iedaļā noteikto prasību izpildi parasti pietiek, lai nodrošinātu, ka atbalsts nekropļo konkurenci veidā, kas kaitētu EEZ interesēm.

52. Tomēr ir iespējams, ka dažos izņēmuma gadījumos vēl joprojām pastāv nopietni konkurences traucējumi iekšējā tirgū, un atbalsts var ietekmēt tirdzniecību tiktāl, lai kaitētu EEZ interesēm.

53. Šādā gadījumā Iestāde izskatīs, vai šādus traucējumus var mazināt, izvirzot EBTA valstīm nosacījumus vai pieprasot tām uzņemties saistības.

54. Būtiski konkurences traucējumi, piemēram, tādi, lai kaitētu EEZ līguma interesēm, tiek prognozēti tikai ārkārtas apstākļos. Iestāde uzmanību vēršīs tikai uz traucējumiem, ko rada atbalsts, kas būtiski negatīvi ietekmē citas EEZ valstis un EEZ darbību, piemēram, jo šie traucējumi liedz uzņēmumiem, kas darbojas būtiskās tautsaimniecības nozarēs, izvērst savu darbību tādā mērā, lai tie varētu efektīvi funkcionēt.

55. Šādi traucējumi var rasties, piemēram, situācijā, kad pilnvarojuma akta termiņu nevar pamatot ar objektīviem kritērijiem (piemēram, vajadzību amortizēt pamatlīdzekļus, kas nav pārnesami), vai arī pilnvarojuma aktā apvienoti vairāki uzdevumi (parasti tiem piemēro atsevišķus pilnvarojuma aktus, nezaudējot sociālos labumus un neradot papildu izmaksas attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas efektivitāti un lietderību). Šādā gadījumā Iestāde izskatītu, vai to pašu sabiedrisko pakalpojumu var sniegt ar tādiem pašiem rezultātiem, taču veidā, kas rada mazākus konkurences traucējumus, piemēram, ar pilnvarojumu, kas termiņa un darbības jomas ziņā ir daudz ierobežotāks, vai ar atsevišķiem pilnvarojumiem.

56. Nepieciešamība veikt rūpīgāku vērtējumu var rasties arī gadījumos, kad EBTA valsts sabiedriskā pakalpojuma sniedzējam bez atlases procedūras, kas būtu balstīta uz konkurences principiem, uztic VTNP sniegšanas uzdevumu nerezervētā tirgū, kur jau tiek sniegti ļoti līdzīgi pakalpojumi vai tuvākajā nākotnē tādos ir paredzēts sniegt, ja netiek sniegts VTNP. Šī negatīvā ietekme uz tirdzniecības attīstību var būt izteiktāka gadījumos, kad VTNP jāpiedāvā par cenu, kas ir zemāka par jebkura faktiskā vai iespējamā pakalpojuma sniedzēja piedāvāto cenu, tādējādi neļaujot tiem ienākt tirgū. Tāpēc Iestāde, pilnībā ievērojot attiecīgās EBTA valsts plašo izvēli attiecībā uz VTNP definēšanu, var pieprasīt grozījumu veikšanu, piemēram, attiecībā uz atbalsta piešķiršanu gadījumos, kad tā var pamatot pierādīt, ka to pašu VTNP lietotājiem var sniegt ar tādiem pašiem nosacījumiem, taču radot mazākus konkurences traucējumus un zemākas izmaksas valstij.

57. Stingrāka kontrole ir pamatota gadījumā, ja pakalpojumu sniegšanas pienākums ir saistīts ar īpašām vai ekskluzīvām tiesībām, kas būtiski ierobežo konkurenci iekšējā tirgū tiktāl, lai kaitētu EEZ līguma interesēm. Lai arī šādas lietas galvenokārt tiek izskatītas saskaņā ar EEZ līguma 59. panta 1. punktu, valsts atbalstu nevar uzskatīt par saderīgu gadījumos, kad ekskluzīvās tiesības paredz priekšrocības, kuras nav iespējams pareizi izvērtēt, izteikt skaitļos vai konstatēt saskaņā ar iepriekš 2.8. iedaļā aprakstītajām metodēm VTNP neto izmaksu aprēķināšanai.

58. Iestāde uzmanību pievēršīs arī situācijām, kurās, pateicoties atbalstam, uzņēmums var finansēt tādas infrastruktūras izveidi vai lietošanu, kas nav reproducējama un ļauj tam ierobežot piekļuvi tirgum, kurā tiek sniegts VTNP, vai saistītiem attiecīgiem tirgiem. Šādā gadījumā var būt lietderīgi prasīt, lai konkurentiem tiktu sniegta taisnīga un nediskriminējoša piekļuve šai infrastruktūrai ar atbilstošiem nosacījumiem.

59. Ja konkurences traucējumi rodas tādēļ, ka pilnvarojuma akts traucē efektīvi īstenot vai piemērot EEZ tiesību aktus, kuru mērķis ir nodrošināt iekšējā tirgus pareizu darbību, Iestāde izskatīs, vai attiecīgo sabiedrisko pakalpojumu iespējams sniegt tikpat labi veidā, kas rada mazākus konkurences traucējumus, piemēram, pilnībā īstenojot nozaru EEZ tiesību aktus.

2.10. Pārredzamība

60. Attiecībā uz katru VTNP, uz ko attiecas šīs nostādnes, attiecīgajai EBTA valstij internetā vai ar citiem piemērotiem līdzekļiem jāpublicē šāda informācija:

- a) 14. punktā minēto sabiedrisko apspriežu rezultāti vai citi piemēroti instrumenti;
- b) sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākuma saturs un ilgums;
- c) attiecīgais uzņēmums un vajadzības gadījumā aptvertā teritorija;
- d) atbalsta summa, kas uzņēmumam tiek piešķirta katru gadu.

2.11. Atbalsts, kas atbilst nosacījumiem, kuri minēti 2. panta 1. punktā Lēmumā 2012/21/ES

61. Principus, kas izklāstīti 14., 19., 20., 24., 39., 51.–59. punktā un 60. punkta a) apakšpunktā, nepiemēro atbalstam, kas atbilst nosacījumiem, kas paredzēti 2. panta 1. punktā Lēmumā 2012/21/ES.

3. Ziņošana un vērtējums

62. EBTA valstis Iestādei reizi divos gados iesniedz ziņojumu par atbilstību šim paziņojumam. Ziņojumos jāsniedz pārskats par šā paziņojuma piemērošanu dažādiem pakalpojumu sniedzēju sektoriem, tostarp:

- a) apraksts par šajās nostādnēs izklāstīto principu piemērošanu pakalpojumiem, uz kuriem attiecas šīs nostādnes, tostarp iekšējiem pakalpojumiem;
- b) informācija par kopējo atbalsta summu, ko piešķir uzņēmumiem, uz kuriem attiecas šo nostādņu darbības joma, un kas ir sadalīta atkarībā no tā, kurā tautsaimniecības nozarē atbalsta saņēmējs veic darbību;
- c) norāde par to, vai attiecībā uz konkrētu pakalpojuma veidu šajās nostādnēs izklāstīto principu piemērošana ir bijusi par iemeslu sarežģījumiem vai sūdzībām, ko iesniegušas trešās personas; un
- d) cita informācija par šajās nostādnēs izklāstīto principu piemērošanu, ko pieprasa Iestāde un kas jāpaziņo laicīgi pirms šā ziņojuma iesniegšanas.

Pirmo ziņojumu iesniedz līdz 2014. gada 30. jūnijam.

63. Turklāt saskaņā ar prasībām, kas noteiktas Uzraudzības un tiesas nolīguma 3. protokola II daļā un Iestādes 2004. gada 14. jūlija Lēmumā Nr. 195/04/COL par īstenošanas noteikumiem, kas minēti Uzraudzības un tiesas nolīguma 3. protokola II daļas 27. pantā ⁽¹⁾, EBTA valstīm Iestādei jāiesniedz gada ziņojumi par atbalstu, kas piešķirts, balstoties uz lēmumu, ko Iestāde pieņēmusi, atsaucoties uz šīm nostādnēm.

64. Ziņojumus publicēs Iestādes interneta vietnē.

65. Iestāde plāno šīs nostādnes pārskatīt līdz 2017. gada 31. janvārim.

4. Iestādes lēmumiem pievienotie nosacījumi un saistības

66. Saskaņā ar Uzraudzības un tiesas nolīguma 3. protokola II daļas 7. panta 4. punktu pozitīvā lēmumā Iestāde var ietvert nosacījumus, saskaņā ar kuriem atbalsts uzskatāms par saderīgu ar iekšējo tirgu, un noteikt pienākumus, kas ļauj uzraudzīt tās lēmuma izpildi. Attiecībā uz VTNP var būt nepieciešami nosacījumi un saistības, jo īpaši, lai nodrošinātu, ka attiecīgajiem uzņēmumiem piešķirtais atbalsts nerada nepamatotus konkurences un tirdzniecības traucējumus iekšējā tirgū. Šajā kontekstā, ņemot vērā īpašo situāciju saistībā ar katru vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu, var būt nepieciešami periodiski ziņojumi vai nepieciešamas citas saistības.

5. Piemērošana

67. Iestāde šīs nostādnes piemēros no 2012. gada 31. janvāra.

68. Iestāde šajās nostādnēs izklāstītos principus piemēros visiem atbalsta projektiem, par ko tai ziņots, un saskaņā ar šiem principiem pieņems lēmumu par šiem projektiem, pat ja par attiecīgajiem projektiem ziņots pirms 2012. gada 31. janvāra.

69. Iestāde šajās nostādnēs izklāstītos principus piemēros nelikumīgam atbalstam, attiecībā uz kuru tā pieņem lēmumu pēc 2012. gada 31. janvāra, pat ja atbalsts tika piešķirts pirms šā datuma. Taču, ja atbalsts tika piešķirts pirms 2012. gada 31. janvāra, 14., 19., 20., 24., 39. un 60. punktā minētos principus nepiemēro.

6. Attiecīgi pasākumi

70. Kā attiecīgus pasākumus saskaņā ar Uzraudzības un tiesas nolīguma 3. protokola I daļas 1. panta 1. punktu Iestāde ierosina EBTA valstīm līdz 2013. gada 31. janvārim publicēt sarakstu ar spēkā esošajām atbalsta shēmām par kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, kuras jāasaskaņo ar šīm nostādnēm, savukārt līdz 2014. gada 31. janvārim šīs atbalsta shēmas jāasaskaņo ar šīm nostādnēm.

71. EBTA valstīm vēlākais līdz 2012. gada 29. februārim jāapstiprina Iestādei, ka tās piekrīt attiecīgajiem ierosinātajiem pasākumiem. Ja nekāda atbilde netiks saņemta, Iestāde uzskatīs, ka attiecīgā EBTA valsts nepiekrīt.

⁽¹⁾ Ar grozījumiem, konsolidētā versija ir pieejama Iestādes tīmekļa vietnē šādā url: <http://www.eftasurv.int/media/decisions/195-04-COL.pdf>